

naša luč

1985

5

beseda materina, kolika blagodat človeku od Boga!

ivan pregelj

IV. sklanjatev: samostalnikov srednjega spola

Zapómní si, da je pri sklanjati 4. sklon ednine enak 1. sklonu! (Zagledal je *ščene*. Ne: Zagledal je *ščeneta*.)

VAJA: Napiši 2. sklon množine tehle samostalnikov! Deblo, stegno, brezno, bedro, podjetje, veslo, okno, vlakno, gorovje, duplo.

PRIDEVNIK

Pridevnik nam pove, *kakšna je* oseba ali stvar (bister, nov, lep), *čigava je* (stričev, mamin, slovenski) ali *katere vrste je* (pralni, sadni, kemični).

Oblika pridevnika

Pridevnik ima *določno* in *nedoločno* obliko, ki pa se ločita samo v 1. in 4. sklonu moških pridevnikov. (Primer: Na cesti stojita *star* in *nov* moped. *Stari* je tvoj, *novi* pa moj).

Kadar neko stvar prvič omenjamo in nam je torej *neznana*, rabimo oblike brez -i, (star, nov), *sicer pa* oblike z -i (stari, novi). Prva oblika je nedoločna, druga določna.

Pomni: Pregovor je star. (Ne: Pregovor je stari). Tedaj sem bil še mlad. (Ne: Tedaj sem bil še mladi.)

Sklanjatev

Pridevnik *sklanjamno* takole:

EDNINA

Moški: mlad(-i), mladega, mlademu, mlad(-i), mladega, pri mladem, z mladim. — **Ženski:** mlada, mlade, mladi, mlado, pri mladi, z mlado. — **Srednji:** mlado, mladega, mlademu, mlado, pri mladem, z mladim.

DVOJINA

Moški: mlada, mladih, mladima, mlada, pri mladih, z mladima. — **Ženski:** mladi, mladih, mladima, mladi, pri mladih, z mladima. — **Srednji:** mladi, mladih, mladima, mladi, pri mladih, z mladima.

MNOŽINA

Moški: mladi, mladih, mladim, mlade, pri mladih, z mladimi. — **Ženski:** mlade, mladih, mladim, mlade, pri mladih, z mladimi. — **Srednji:** mlada, mladih, mladim, mlada, pri mladih, z mladimi.

Pazí je treba, da pri moških in srednjih pridevniki ne zamenjavamo 5. sklona s 3. (Primeri: o dobrem prijatelju; ne: o dobremu prijatelju; pri starem konju, ne: pri staremu konju; ob dobrem človeku, ne: ob dobremu človeku).

Zapomni si tole: Kupili smo *nov* stol. *Starega* smo prodali. Če stoji moški pridevnik v 4. sklonu sam, brez samostalnika, dobi obliko 2. sklona.

Tudi pri pridevniku velja *pravilo*, da se o za soglasniki c, č, ž, š, j preglasí v e (kocev rob, žgoče sonce, možev klobuk, Čošev travnik, zmajev rep).

Stopnjevanje

Pridevnike *stopnjujemo*. So tri stopnje: osnovnik (lep), primerik (lepši), presežnik (najlepši).

Primerik delamo s končnicami -ši (lepši), -ji (dražji), -ejši (mekhejši), ali pa mu dodajamo besedico *bolj* (bolj divji) oziroma *manj* (manj siten).

Presežnik dobimo tako, da dodamo primerniku besedico *naj-* (najlepši) ali pa *najbolj* (najbolj rdeč) oziroma *najmanj* (najmanj zelen).

Zapomni si je treba nekatere posebne primernike in presežnike:

lahak	lažji	najlažji
težak	težji	najtežji
tenak	tanjši	najtanjši
sladak	slajši	najslajši
kratek	krajši	najkrajši
nizek	nižji	najnižji
ozez	ožji	najožji
globok	globlji	najgloblji
dober	boljši	najboljši
visok	višji	najvišji
dolg	daljši	najdaljši
majhen	manjši	najmanjši
velik	večji	največji

REŠITEV VAJ iz prejšnje številke:

1. Tam leže škarje, hlače, grablje, Jesenice, orgle, gozjarice. Nisem videl škarij, hlač, grabelj, Jesenic, orgel, gozjaric. Čutil sem se škarjam, hlačam, grabljam, Jesenicam, orglam, gozjaricam. Videl sem škarje, hlače, grablje, Jesenice, orgle, gozjarice. Govoril mi je o škarjah, hlačah, grabljah, Jesenicah, orglah, gozjaricah. Zadovoljen sem s škarjami, hlačami, grabljami, Jesenicami, orglami, gozjaricami.

2. Udaril je po plavuti, osi, obrvi, luči, vzmeti, dlani; po dveh, treh plavutih, oseh, obrvih (obrvéh), lučih (lučéh), vzmeteh, dlaneh. Približal je luč plavuti, osi, obrvi, luči, vzmeti, dlani; dvema plavutima, osema, obrvima (obrvéma), lučima (lučéma), vzmetema, dlanema; trem plavutim, osem, obrvim (obrvém), lučim (lučém), vzmetem, dlanem.

NASLOVNA STRAN: CERKLEJE NA GORENJSKEM so večja vas na Kranjskem polju v podnožju Krvavca, središče kmečke okolice.

vsak narod ima pravico, da je to, kar je

Pred 40 leti se je končala 2. svetovna vojna, ki je zaradi neumnosti in napuha fašizma in nacizma terjala 60 milijonov človeških življenj. Pred 40 leti je pa obenem ves evropski Vzhod prišel pod novo nedemokracijo enopartijske družbene ureditve.

Ob tej obletnici ponatiskujemo nekaj misli pred kratkim umorjenega poljskega duhovnika Popiełuszka. (Prevod po Celovškem Zvonu):

Poljaki so znali braniti domovino pred napadavci, tudi pod tujcem so se znali potegniti za njeno resnično in popolno prostost. Pri tem so jih vedno spremljale luči Kristusovega evangelija in jih razsvetljevale v prepričanju, da je prostost dar samega Boga. Veliko je bilo narodnih vstaj in uporov.

Hrepenenje po prostosti ni pojenjalo, tudi po drugi svetovni vojni ne. Prihajalo je do uporov, ki so bolj kot po kruhu klicali po prostosti, po spoštovanju človeškega dostojanstva, kajti niti prostost niti dostojanstvo nista bili spoštovani.

Umrl je kardinal Wyszyński. Leto pred smrtjo je rekel, da „je delovno ljudstvo v zadnjih desetletjih skusilo marsikako razočaranje in omejitve. Delovnim ljudem in vsej družbi so na Poljskem odrekli osnovne človečanske pravice: omejevali so jim svobodo mišljenja, svetovnega nazora, veroizpovedi in pravico vzgoje mladega rodu. Ob suženjskem delu se je izoblikoval model človeka, ki mora molčati in ubogljivo, dobro delati. Ko je ta pritisk vse dokončno izmučil, so se ljudje uprli. Nastala je Solidarnost.“

Prostost je lastnost, ki jo je Bog vsadil v človeka, ko ga je ustvaril po svoji podobi. Narod s tisočletno krščansko tradicijo bo vedno težil k popolni prostosti. Želje po prostosti ne bo uničilo nobeno orožje, kajti orožje je moč tistega, ki ne ve, kaj je resnica. Človeka je mogoče s silo upogniti, zaslužnjiti se ga ne da. Poljak, ki ljubi Boga in Domovino, bo pokončen pred vsakim ponižanjem, kajti navajen je klečati samo pred Bogom. Preveč tega je bilo v davni zgodovini, preveč tega je še sedaj.

Na koncu se spomnimo besed kardinala Glempa, ki je (7. nov. 82) v Lublinu rekel: „Narod, ki je skusil ponižanje, ima vso pravico, da se upre, kratko in malo ima pravico, da zahteva svoje pravice. Ima pravico, da je to, kar je.“

Založnik: Avguštin Čebul,
župnijski urad Št. Lenart,
9587 Ričarja vas.
Odgovorni urednik: dr. Janez
Hornböck, 9020 Celovec, Vik-
tringer Ring 26. Tisk: Tiskar-
na Družbe sv. Mohorja, 9020
Celovec, Viktringer Ring 26.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt
Austria

NAROČNINA (v valuti zadev-
ne dežele):
Anglija 5 fun.
Avstrija 130 šil.

Belgija 400 fran.
Francija 60 fran.
Italija 12.000 lir
Nemčija 20 mark
Nizozemska 20 gld.
Švedska 60 kron
Švica 19 fran.
Avstralija 9 dol.
Kanada 12 dol.
ZDA 10 dol.

Razlika v cenah je zaradi
neenake poštne in v posa-
meznih državah in različnih
deviznih preračunavanj.
Naročnike sprejemajo pover-
jeniki in uprava NAŠE LUČI.

PRINTED IN AUSTRIA

kaj je pa domá novega?

na sploh

PRIMORSKA POJE

Tako se imenuje pevska revija, ki združuje pevске zборе Primorske z obeh strani državne meje. Revija je tudi letos doživela poln uspeh, polne dvorane pa so zgovoren dokaz za ljubezen Primorcev do slovenske pesmi. Pred polno dvorano v Cerknem se je predstavilo pet pevskih zborov iz Drenic, Štmavera, Kobarida, Ajdovšine in Mirne. Predsednik združenja pevskih zborov Primorske pa je v pozdravnem govoru dejal: „Pesem nas Slovence spremlja povsod, ob rojstvu, pri delu, v veselju in žalosti, ob smrti — celo, ko se bijemo za svoj obstoj, je pesem eno od orožij, ki nam v tem boju pomaga. Primorci na obeh straneh meje smo vzradoščeni, da ima pevstvo pri nas tako velik odmev. Zlasti nas vese-

Mogočna Marijina cerkev NA BREZJAH je bila zgrajena v začetku tega stoletja. Čudežna Marijina podoba v njej, delo Layerja po Cranachu, bo posebno v maju spet privabila na tisoče vernih Slovencev.

li, da po tej obliki dejavnosti čedalje bolj sega tudi vse več mladine. „Na koncertu v Cerknem so največ pohval želi Drežničani s svojo himno Čin, čin Zrežnica. V aprilu so združeni pevski zbori nastopili tudi v Bazovici pri Trstu.

JAKOPIČEVA NAGRADA

je bila v Moderni galeriji v Ljubljani podeljena akademskemu slikarju, grafiku in profesorju na akademiji za likovno umetnost Zvestu Apolloniu. Nagrado je izročil dr. Ivan Sedej, predsednik odbora za Jakopičeve nagrade. O delu letošnjega nagrajenca je govoril predsednik Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov Kiar Meško. Dejal je, „da je Zvest Apollonio širšemu občinstvu znan predvsem kot izvrsten grafik, ki je med vrstni sodobne reproduktivne grafike pri nas vpeljal razmeroma novo tehniko sitotisk. Njegovo slikarsko delovanje je bilo zlasti v sedemdesetih letih, ko je intenzivno razstavljal v slovenskih, jugoslovanskih in tujih galerijah ter dobil za svoje grafične storitve več priznanj, nekako odmaknjeno vstran. Toda obrat, ki ga je napovedal v razvoju slovenske grafike in nato tudi izvedel s svojimi sitotiski, ni bil le posledica reagiranja na obstoječe stanje, temveč tudi avtorjeva potreba, da se opredeli do svojega minulega dela in izkušenj, ki si jih je pridobil med šolanjem na ljubljanski ALU ter do vsebinskih in tehničnih vprašanj, ki jih je razreševal v svojih zgodnjih slikah in grafičnih listih.“ Obalna galerija Piran je za to priliko pripravila Apollonijevo retrospektivno razstavo.

VOJAKI OPRAVILI DELA

v vrednosti 200 milijonov dinarjev. Na Slovenskem so lani zgradili za svoje potrebe in za potrebe prebivalstva kar 47.750 metrov vodovodov, 49 kilometrov cest, položili 41 kilometrov podzemnega telefonskega kabla in 31 kilometrov telefonskega omrežja. Večino teh del so opravili na manj razvitih področjih, predvsem v hribovitih krajih in v krajih ob meji. Za vsa ta dela so

opravili 1.896.330 delovnih ur, prevozili pa so 238.650 kilometrov. Njihovo sodelovanje s prebivalstvom pa je gotovo pripomoglo k boljšemu spoznavanju Slovencev in njihovega jezika.

SLOVENSKI IZVOZ MANJŠI

Po podatkih slovenskega statističnega zavoda izvoz v prvih treh mesecih ni dosegel ravni, ki jo je imel v istem obdobju lani. Nazadovanje pri uvozu pa je istočasno omogočilo pokritost izvoza z uvozom, ki je bila z 99,2 % daleč pred jugoslovanskim povprečjem. Slovensko gospodarstvo je izvozilo za 30,4 milijarde dinarjev, kar je za 2 odstotka manj kot lani, uvozilo pa je 22,9 milijard dinarjev, ali za 22 odstotkov manj kot lani v istem obdobju.

POZEBA POVZROČILA OBČUTNO ŠKODO

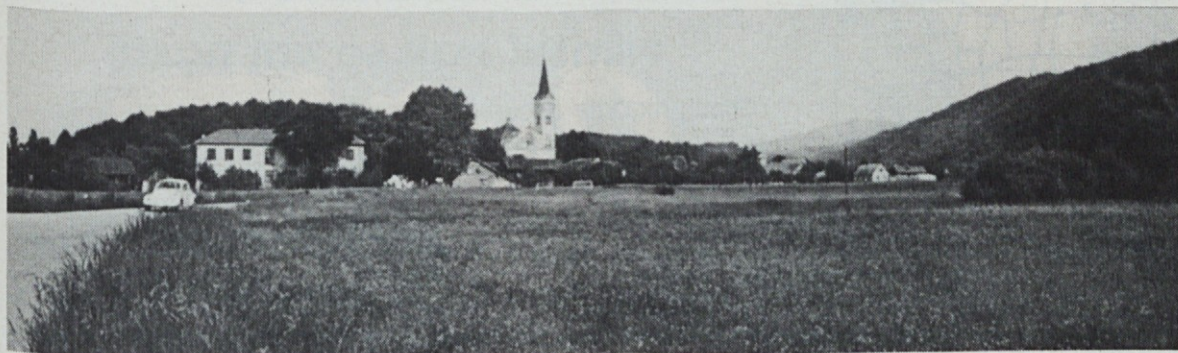
Nizke temperature, kakršnih ne pomni jo od leta 1929, so na sadovnjakih, vinogradih in jagodičevju povzročile veliko škodo, ki po mnenju strokovnjakov meji že na naravno katastrofo. Na Štajerskem, posebno okrog Maribora, je v sadovnjakih poškodovanih 80 odstotkov dreves, pri jagodičevju pa je do 50 odstotkov poškodovanih grmov. Škode je tudi na približno 600 hektarjih vinogradov. V slovenski Istri je mraz zelo zavrl vegetacijo sadnih dreves, slabo pa je vplival na vzgojo mladik, ki zato letos počasi kalijo. V teh krajih je pozeba uničila prvi grah, ki so ga posadili decembra in zavrla rast ohrovt.

od tu in tam

AJDOVŠČINA

Gostinci in uslužbenci v turizmu na območju severne Primorske so na svojem rednem srečanju razpravljali o odprtju te pokrajine turističnim tokovom. Ob tej priliki so obiskali razstavo primorskih jedi in izdelkov primorske prehranske industrije. Na razstavi v prostorih ajdovskega hotela so sodelovale tovarne Fructal, Timava in zadru-

kaj je pa doma novega?

PODBOČJE, prej imenovano SV. KRIŽ, je gručasto naselje na ravnini, oddaljeno 4 km od Kostanjevice na Krki.

ge iz Vipave in Goriških Brd. O kako-
vosti teh izdelkov priča tudi nagrada,
ki jo je primorska prehrabena indu-
strija prejela na letošnjem spomladan-
skem zagrebškem velesejmu.

BOVEC

Zimska turistična sezona je bila zelo
uspešna. Kaninska smučišča so bila
dobro obiskanana, nočitvene zmogljivo-
sti pa skoro vse zasedene. V obeh
bovških hotelih in v Kaninski vasi se je
mudilo približno 60 tisoč gostov. Zim-
ska sezona se je začela že sredi de-
cembra, končala pa se bo šele maja,

saj je snega na Kaninu še vedno do-
volj. Polovica vseh bovških gostov je
tujcev, med njimi pa prevladujejo An-
gleži in Nemci.

CELJE

Zlatarna je v preteklem srednjeročnem
obdobju izpolnila zastavljene cilje in
prodala na tuje trideset odstotkov pro-
izvodnje zlatarskih izdelkov. Samo lani
so prodali na tuje 300 tisoč kosov na-
kita v vrednosti petih milijonov dolar-
jev. Največ svojega blaga prodajo na
amerškemu trgu, kjer so cenjene valis
verižice in uhani. Težave imajo le z

evropskim trgom, kjer je čutiti splošno
krizo, ki je zajela evropsko gospo-
darstvo. 65 delavk v Zlatarni dela samo
za izvoz.

GORNJA RADGOAN

Tretji sejem gradbeništva je privabil
okrog 20 tisoč obiskovalcev, med njimi
kar dva tisoč dijakov in študentov
gradbeništva. Sejem je bil po poslovni
plati zelo uspešen. Zaradi svoje spe-
cializiranosti pa je znan tudi v tujini.

(dalje na strani 9)

kadar si ne zna narod pomagati drugače, se zateče v smeh

KAR SE TIČE NRAVNOSTI, SMO NA VIŠKU: NIKJER NI GOLE RESNICE.

Poskusil sem, da bi bil bela vrana, pa ne gre: kar naprej me nekdo „farba“.

NA KLJUČNIH MESTIH ŽE LETA IN LETA SEDI GENERACIJA, KI OBLJUBLJA.

Najprej nas prepričujejo, naj mislimo enako, potem pa zahtevajo od nas boj mnenj.

NAJPREJ SO DELAVCE PUNTALI, POTEM SO JIH VODILI, SEDAJ JIH PA MIRIJO.

Ko začne poslušavcem po želodcih kruliti, zahtevajo govorniki močnejše mikrofone.

VEDNO NOVE CENE POTRJUJEJO, DA SE VENDARLE NEKAJ PREMIKA.

Zgrešene naložbe so najboljši dokaz, da je pri nas vse v redu. Države, ki si takšnih naložb ne more-
jo privoščiti, so vprašljive.

Po PAVLIHU

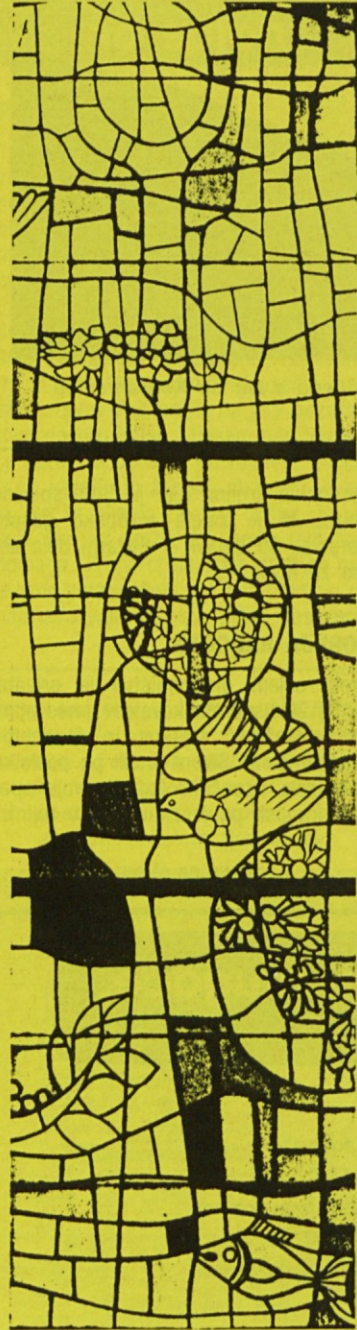
Binkošti

Filmski trak se vrti nazaj

Film prikazuje eksplozijo. Z vso močjo letijo razletevajoči se kosci vsaksebi. Lahko pa film zavrtimo tudi v drugo smer. Potem bomo videli nekaj, česar v resnici sploh ni: razleteli kosci se z neko magično močjo zблиžujejo in se čudežno združujejo v celoto.

Kar je v filmu zgolj trik in iluzija, je v svetu vere resnično. Se mar greh ne bi dal primerjati z eksplozijo?

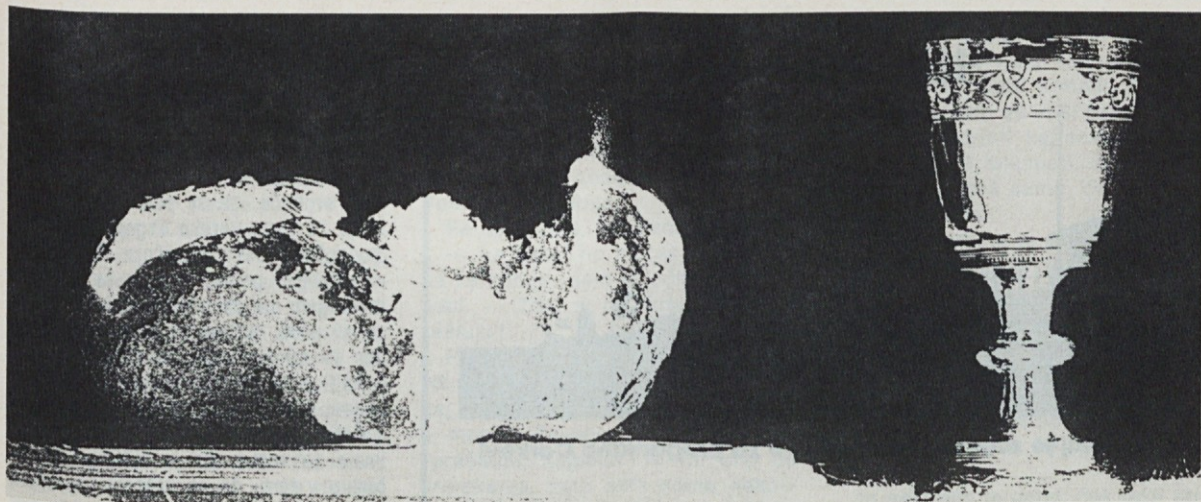
Greh podira sleherno enotnost, ločuje in trga vsaksebi. Vendar pa se od binkošti naprej grozljive slike odvijajo nazaj. Med nami je božji Sveti Duh, da zopet zbere v novo celoto tisto, kar je ločeno, da zaceli rane, pomiri sovražstvo in pripelje, kar je izgubljeno, spet nazaj k izviro.

*Druga beseda za duh je
DIH.*

*Dih prihaja iz globine
telesa.*

*Ko je podelil Jezus svojim učencem
Svetega Duha,
je dihnil vanje.
Iz najgloblje božje notranjosti
prijhaja Njegov
DUH.*

Kdor hoče videti, mora gledati s srcem

Gledati s srcem . . . Ljubiti s srcem . . . Pa tudi moliti s srcem . . .

Moliti s srcem?!

Moliti ne pomeni samo govoriti Bogu in pričakovati, da te bo poslušal in uslišal. Tudi ne pomeni brez misli brbljati vedno iste besede, ki ti nič ne pomenijo. Moliti s srcem pomeni včasih tudi z ljubeznijo misliti na brata, na prijatelja. Kajti preko prijateljev se nam Bog najbolj približuje. Preko prijateljev se nam razodeva, preko njih nas tudi ljubi.

Včasih je molitev tudi občudovanje vsega, kar je Bog ustvaril. Vsak umetnik je vesel, če njegovo stvaritev opazijo in občudujejo. Bog je velik umetnik. Moliti pomeni poslušati šumenje listja, žuborenje potočka, bobnenje nevihte. Mogočna simfonija! Občudujem jo! Moliti pomeni poslušati jo — s srcem.

Kdo še ni pretresen obstal v gorah pod mogočnimi vrhovi,

strmimi prepadi, divjimi slapovi in jih občudoval? To je bolj mogočno kot kip, lepše kot slika. Vse to je živo! Nenehno se spreminja, se razvija, pa mi vseeno predstavlja odsev večnosti. Raznesti me hoče, kadar vse to občudujem — s srcem.

Tudi moje življenje je božja stvaritev. On me je poklical v življenje. On hoče, da živim. Ustvaril me je takega, kakršen sem, s kostmi in kožo. Z vrlinami in napakami. Prepričan sem, da Bog ne dela razlik med vrlinami in napakami. Mislim, da je želel, da sem „blago z napako“. Dal mi je svobodo, da naredim iz svojega življenja, kar hočem. Vendar si želi, da bi bil srečen. Živeti s srcem in biti srečen, tudi to je molitev.

Kadar živim s srcem, nimam časa misliti na svoje težave in življenje postane sončno, odprto za vse, postane molitev. Dragi Bog! Naj molim s srcem, ne z besedo!

Ko častimo Marijo, ne gledamo v njej boginje, nekakšne druge izdaje Jezusa Kristusa, ampak se klanjamo božji milosti, ki se je pri njej uveljavila tako popolno.

Ne pozabimo:

15. maj je svetovni dan molitve za preganjano Cerkev!

Ob koncu 20. stoletja obstajajo države (ki imamo z njimi — mimogrede povedano — „dobrososedske“ in „prijateljske“ odnose), v katerih se igraš s svojo glavo in z usodo svoje družine, če si drzneš povedati, da si kristjan.

Izraze kot „preganjanje kristjanov“ ali „mučeništvo“ in podobne povezuje navadno z arenami antike. To, o čemer je tu beseda, pa se odigrava zdaj, prav tem trenutku, ko tole berete, le nekaj sto kilometrov proti zahodu, proti jugu in proti vzhodu. V zgodovini krščanstva še nikdar ni bilo toliko preganjanih kristjanov, kot jih je danes.

Letos nas Cerkev vabi k molitvi za Baltik; vendar ne pozabimo moliti hkrati tudi za ves zatirani svet, posebno pa še za ljubljeno deželo, ki jo nenehoma nosimo v srcu.

Preganjeni kristjani nam venomer zatrjujejo, kako zelo potrebujejo našo molitev in kako močno to našo pomoč tudi občutijo.

Tega nikar ne pozabimo!

Verska vzgoja v družini

Danes beremo in slišimo vsepovsod, da je Cerkev v krizi. In to ne velja samo za katoliško Cerkev, temveč za vse krščanske Cerkve in tudi za druge veroizpovedi. Lahko bi rekli, da je danes v krizi religija nasploh.

Kot vzrok ali pa posledica tega se nam zdi, da so se zamenjale tudi druge vrednote: družina, čut odgovornosti, čut za dolžnost itd. Včasih se pri vzgoji svojih otrok s strahom sprašujemo, ali sploh lahko kaj vplivamo na njihov verski čut, na njihovo moralno osebnost.

Ali je lahko družina nasprotna utež proti današnjemu tisku, ki bolj ali manj odkrito spodbuja k uživaštvu, brez kakršnegakoli poslušanja za moralo? Fil-

mom, ki v zadnjem času prav tako iščejo čimbolj nenavadne seksualne probleme, ki smešijo Cerkev, njeno vzgojo, brskajo po zgodovini in „zgodovini“, samo da bi odkrili kak pikanten dogodek iz meniškega ali duhovniškega življenja? Gledališču, ki naj bi bilo eden od pripomočkov omike, pa nam zadnje čase zmeraj bolj streže le še s predstavami, ki mažejo vse, kar se le umazati da: zakonsko ljubezen, materinstvo, plemenitost itd.? In še in še.

Kaj morejo pri vseh teh zunanjih vplivih starši? Kolikokrat slišimo vzdihovanje matere ali očeta? „Le kako, da je tak(a)? Jaz ga tako nisem učil(a)!“

Pa pogledjmo, kako učimo v naših

družinah, kako gledamo na vero in verske probleme. Pri tem pustimo ob strani družine, ki so veri nasprotni — njihova izbira je jasna in nedvoumna.

Dosti pa je takih družin, kjer vero in verske probleme zanemarjajo ali so do njih neopredeljeni. Starši puščajo otrokom svobodo, da se pozneje sami odločijo za vero, verske vzgoje pa jim ne omogočajo, češ da nočejo obremenjevati njihove psihe. Vendar se s takim ravnanjem ne izognejo nadležni izbiri za ali proti, ampak je njihova izbira s tem že tako rekoč odklonilna.

Kajti kdor je dvomljivec ali neopredeljen, tisti je pravzaprav proti.

Koliko pa je tudi takih družin, ki se imajo za verne, pa je njihova vera v bistvu v tem, da so krščeni, poročeni in pokopani cerkveno in da morda pridejo za velike praznike k maši! Njihova vera je skupek ustaljenih navad, zunanjih oblik pobožnosti — brez notranjega nagiba in resničnega verskega gibala. Mlad človek taki vernosti upravičeno ne verjame in jo odklanja kot hinavstvo.

Naša dolžnost je, da spoznamo in poglobimo svojo religioznost. Danes imamo poleg rednega verskega življenja v župniji in doma na voljo vse polno religioznih tekstov, priročnikov, predavanj za vse stopnje izobrazbe. Če ostajamo pri znanju katekizma, ki smo se ga učili v šoli, ne moremo biti kos včasih zelo težkim in prizadetim vprašanjem, problemom, krizam in ugovorom otrok in mladine. Najslabše pa je, če mlade odpravimo s kratkim, a jedrnatim: Tako je, pa konec.

Poleg verskega izobraževanja pa moramo biti dosledni tudi v načinu življenja. Vera ne sme biti nekaj neobveznega, kar lahko sprejmeš ali pustiš ob strani, kakor ti pač bolje kaže, ampak je dosleden način življenja, življenjska izbira, ki pogojuje in usmerja vsa naša dejanja. Bolj kot z besedami moramo torej prepričevati z zgledom.

Če bomo izpolnili ti dve zahtevi — da bomo poglobljali svojo vero z nenehnim verskim izobraževanjem, predvsem pa, da bomo dosledno živeli po svojem prepričanju, tako da bosta ideja in praksa eno — bomo naredili za vero svojih otrok, kar je v naši moči. In morda vseeno ne bomo imeli takega uspeha, kot bi si želeli, a imeli bomo lahko vsaj čisto vest.

Vaš ton je kriv . . .

Navajen sem že, da na raznih sestankih — in teh se nikoli ne manjka — pride sem pa tja tudi do zelo vročih debat in očitkov.

Pred tedni sem se udeležil sestanka, kjer smo bili zastopani vsi tujci. Namen je bil, da se pogovorimo, kako tujci v Nemčiji doživljamo Cerkev. Najprej smo se zbrali po narodnih skupinah, potem pa smo imeli skupno sejo. Že v naši ožji nacionalni skupini — pridružil sem se Hrvatom, ker sem bil edini Slovenec — je prišlo do precej vroče debate in mnenja so se kar kresala. Hrvaški pater frančiškan je gledal na pomen Cerkev teološko in učeno, preprosta mati čisto drugače. Po dolgem rešetanju sem in tja smo se končno dogovorili, kaj bomo na skupni seji povedali kot naše skupno mnenje.

Na skupni seji se je sprva odvijalo vse lepo in mirno. Vsak je povedal svoje mnenje in vsi smo zavzeto poslušali. Potem pa se je dvignil neki mlad fant in dejal:

„Da mi mladi ne hodimo več v cerkev, je kriva Cerkev sama.“

Za trenutek je vse onemelo. Vsi so molčali.

Zadelo me je. Saj sem ta Cerkev — mladenič je mislil na duhovnike — vendar tudi jaz . . .

Vstal sem in ga povabil, češ da naj mi — ko nam že očita — pove čisto določno, kaj delamo duhovniki narobe, ker da mi ni vseeno, če smo ravno duhovniki ovira, da mladi ne hodijo več v cerkev.

Tišina.

Tudi mladi fant mi ni odgovoril. Še nekaj udeležencev se je oglašilo o drugih stvareh, potem pa sem trmasto in verjetno precej ostro ponovil svoje prejšnje vprašanje:

„Povejte čisto določno: v čem je naša krivda!“

Molk.

Nenadoma pa se oglasi starejša gospa:

„Vaš ton je kriv.“

„Da, vaš ton je kriv!“ so ponovili

skoraj vsi navzoči. „Vaš ton je kriv, da mladi ne hodijo več v cerkev. Vaš ton jih odbija.“

Pa sem imel, kar sem iskal. — Le zakaj ne moreš držati jezika za zobmi! sem si očital sam pri sebi. — Zdaj si pa dobil, kar si si zaslužil!

Po končani debati sem nameraval oditi takoj domov, pa me je nekaj oseb zadržalo in hotelo pogovor z menoj. Zavoljo mojega ostrega vprašanja, kajpada. Ni mi bilo do prerekanja, zato sem samo nekoliko pikro pripomnil, češ le kaj bi se pogovarjali, ko pa je vendar jasno, da je vsega kriv le moj ton, ki mlade odbija od Cerkev. Pa niso in niso odnehali, dokler si nismo potem verdarle izmenjali nekaj misli. Ugotovili so, da je bilo moje vprašanje pač resda upravičeno, samo zastaviti bi ga bil moral bolj mило, ne pa tako ostro in jasno, kot sem ga.

Imeti bi moral vsaj deset volnenih rokavic, da ne bi presenetil, prestrašil, užalil „nedolžnega“ očitarka . . . Tako pa je bil kot hipnotiziran in potem pač ni vedel, kaj naj reče . . .

Tako torej, tako . . . Očitati je znal, saj so ga tega že naučili; kaj je narobe, pa ni več vedel, ker noben od njegovih „učiteljev“ pač ni računal s tem, da bo prišlo na vrsto tudi to vprašanje.

Kadar obravnavam z mladimi pri verouku kaka vprašanja, so ta čisto določna in mladi mi povedo vse naravnost v obraz, brez strahu, jaz pa njim, in prav nič jih ne moti moj ton; vedo, da mislim resno, in jaz vem, da oni tudi, in se lahko pomemimo. Tu pa ni šlo . . .

V pogovoru smo si nato nekoliko ohladili razgrete glave in potem zamišljeno odšli vsak na svojo stran.

Meni pa še zmeraj zveni v duši očitke, češ vaš ton je kriv. Moj ton . . . Bolje rečeno: moja jasna zahteva, da je treba splošni očitek ovrednotiti tako, kot če bi ti kdo rekel, češ ker krade eden, kradete torej vsi.

Presneti duhovniki! In tisti vaš ton! Pa tista vaša večna zahteva, da moramo hoditi k maši!

Zamislil sem se in si rekel: Le kako moreš terjati kaj takega! Kako da ne moreš razumeti, da maša ni nujna! Tja greš samo, če imaš slučajno potrebo.

Neka mati mi je povedala, da je njen sin vpisan v redni šolski verouk, in če je namesto tega obveznega verouka, ki ga imajo v šoli navadno prvo uro, slučajno maša, potem se je udeležil, če se mu ljubi, če ne, pa ostane tisto uro doma, ker se doma pač bolje počuti; saj kaj bi pa imel od maše, če do nje nič ne čuti!

In neki oče je dejal, češ rekli ste, da mora otrok k maši; ampak kaj naj pa tam počne, če se samo dolgočasi; ali ni bolje, da ostane doma?

Ne čuti potrebe . . . Se samo dolgočasi . . . Kako preprosto opravičilo, da lahko obrnemo Bogu hrbet in se poživigamo na Njegovo daritev!

Moj Bog, kaj naj storim? Naj mašo spremenim v zabavno prireditev, kjer bo nekaj „dratarjev“ in bobnarjev naredilo trušč, da bodo nekateri drugi uživali v moderni muziki in rit-

mih? Saj bi rad ustregel, pa še teh nekaj „dratarjev“ nimam, za petje pa tako ni nikogar, ki bi si upal pošteno povzdigniti glas; če sam odprem usta, jih deset preprijem, pa še pol „štíme“ ne uporabim.

A rad bi jim ustregel vsaj enkrat na mesec, da bi bilo po njihovo. Samo da bi prišli. Pa bi potem videli, kdo bi imel več posluha za tako prirejeno mašo.

Bojim pa se, da bi trajalo to spet samo eno nedeljo in da jih že k naslednji maši ne bi bilo več, ker bi

(dalje na strani 33)

Blagrovanje v času množične brezposelnosti

Blagor neodvisnim, ki se ne upirajo pravičnim reformam svojega poklica. Bolje je namreč izpolnjevati božjo voljo kakor pa si prizadevati za priljubljenost med sodelavci.

Blagor delavcem in uslužbencem, ki dajejo ustanavljanju delovnih mest za vse prednost pred lastnimi nadurami in plačilnimi dodatki; zakaj ti vedo, kje je njihov resnični zaklad.

Blagor bančnikom, posrednikom in trgovcem, ki — kljub temu, da to ni prepovedano — ne izkoriščajo položaja, da bi si nabirali zakladov na zemlji; zakaj ti pripevajo velik delež za mir na svetu.

Blagor politikom in sindikalnim voditeljem, ki si nad strankarsko-politično strategijo in interesi prizadevajo za realistično razreševanje brezposelnosti; zakaj ti opespešujejo prihod božjega kraljestva na zemljo.

Blagor uradnikom, ki počnejo vse, kakor da bi delali zase. Ki blažijo ukrepe in se z resnostjo lotevajo problemov. Zakaj glejte, njihovo delo se jim bo štelo kot sveto.

Blagor nam vsem, ako nič več ne govorimo, češ če jaz ne bom izrabil položaja, ga bo pa kdo drug, in ako nič več ne mislimo, češ dokler ne kršim zakona, mi je vse dovoljeno. Zakaj le tako bo lahko življenje v človeški družbi postalo slutnja večne sreče.

škof Torija

Pridi k nam Tvoje kraljestvo,

kraljestvo, ki je drugačno, kot so druga kraljestva, božje kraljestvo, kjer so ubogi kralji, kjer imajo blagi zemljo v posesti, kjer so žalostni potolaženi, kjer je kraljica pravica, kjer je knez mir, kraljestvo, ki je drugačno, kot so druga kraljestva.

Božje kraljestvo.

Božja naravnost: ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, dobrot, dobrohotnost, vera, blagost, odpuščanje, darežljivost, služenje, kraljestvo, ki je drugačno, kot so druga kraljestva.

Božje kraljestvo, ki ga čista srca odkrivajo v Jezusu, ki je oblečen v tako belino, kakršne ne more doseči nihče na zemlji.

Belina resnice, svobode, pravice, enakosti, poštenosti, belina kraljestva, da smo kot v sanjah, belina, ki nas osrečuje in smo slednjič srečni, ker smo na zemlji in da tam postavljamo svoja šotorišča. Bog sam hoče postaviti svoj šotor med nami, a njegovi ga ne sprejmejo.

Kdaj bomo dovolili, da pride med nas Njegovo KRALJESTVO?

Kal novega življenja

Vemo, da ima še tako majhna in nežna zel moč, da razžene še tako trdo skalo. Kaj pa če bo Bog položil v to našo staro zemljo, v to izčrpano človeštvo kal novega življenja? Kaj če se bo tam še enkrat nekaj zganilo?

Verovati v to upanje pomeni obhajati binkošti.

(nadaljevanje s strani 3)

JESENICE

Rojstvo trojčkov je bilo za jeseniško bolnišnico prava senzacija, saj takšnega dogodka ne pomnijo že petintrideset let. Rojstvo je potekalo brez težav. Vsi trije gorenjski malčki, Jernej, Manca in Rok, so po nekaj dneh bivanja na Jesenicah odšli s svojo mamico na dom na Blejski Dobravi. Podatke o teži imamo samo za Roka, ki je ob rojstvu tehtal celih 1230 gramov.

HOTIZA

Letos je izšla že četrta številka vaškega glasila Naša vas, ki ga izdaja nardjena skupina v tej vasi. Izšlo je v 200 izvodih, tako da ga je dobilo vsako gospodinjstvo. Na sedmih straneh je opisano gospodarsko in kulturno življenje vaščanov, ne manjkajo pa tudi zanimive zgodbe, ki jih riše vaško življenje v današnjih časih.

KOBARID

Člani kolesarskega društva Soča so se udeležili gorske tekme v sosednji Italiji na 18 kilometrov dolgi progi Nimis-Monte Aperto. Dobro so se odrezali, saj so postali ekipni zmagovalci, med najmlajšimi pa so zasedli vsa prva mesta. Uspešni so bili tudi na državnem prvenstvu v Ljubljani, kjer je član Soče Brane Dečman osvojil prvo mesto.

KOPER

„Pajek“, tovornjak za odvoz zapuščenih in napačno parkiranih vozil, ki si

med vrsticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

NOVA REVIJA: SLOVENŠČINA — PASTORKA TUDI V JUGOSLAVIJI

(Op. NL: Naslov je naš. Tudi smo si dovolili nekatere tujke v razmišljanju posloveniti).

Če terjamo pravico do narodnostnih posebnosti v državi, v kateri si je slovenski narod, kakor se večkrat tako opominjajoče poudarja, priboril svojo državnost, tedaj nehoté in morda tudi nezavedno razkrivamo svoj občutek, da smo kljub tej državnosti izpostavljeni narodnostnemu pritisku. Naravnost ponujamo se, recimo, z našim jezikovnim hlapčestvom, previdnostjo in podrejenostjo za manjšinsko obravnavanje slovenskega vprašanja tudi v Jugoslaviji. Saj nekateri posebno zagreti „državotvorni“ krogi iz jugoslovanskega osredja niti ne skrivajo, kako bi radi „obrobne“ narode te države ponižali na stanje manjšin. Kaj pa naj bi tako imenovana „skupna jedra“ pomenila drugega kot prav poskus odločilnega premika v tej smeri?

Mislím, da je po vseh neljubih presenečenjih zadnjih let, vse od poskusa zapore meje, poskusa uvedbe skupnih jeder, informacijske zapore in teženj po enakosti v revščini ali nedelavni vzajemnosti, dozorel čas, da odločneje, kot je sicer navada, spregovorimo o tem, kako si to sožitje in neodvisnost predstavljamo pri čisto konkretnih življenjskih zadevah. In kar zadeva nas Slovence še posebej, mením, da bi se morali že nekam premakniti, se pravi, najprej stopiti iz svoje značilne narodnoobrambniške naježenosti in samotrpne drže obsojencev zgodovine.

Trajno mi bo ostala v spomínu znamenita debata o javni rabi slovenščine pred nekaj leti v Cankarjevem domu. Ta debata je pokazala, da se sploh ne da skriti, da ima slovenščina dejansko samó veljavo deželnega jezika (za Slovence med seboj) in da se zelo močno čuti hotenje, da tako tudi ostane. Ozadje tega položaja je morda najbolj označil dr. Matjaž Kmecl, ko je v odgovoru Miodragu Bulatoviću dejal, da bi v Beogradu težko odnesel célo glavo, če bi se na kakšni debati oglasil v slovenščini. Meni se zdi še nekaj drugega: namreč, da bi bilo treba prav v tej smeri iskati odgovor na že večkrat zastavljeno vprašanje, zakaj se slovenski funkcionarji v zveznih telesih, tudi čisto predstavnjskih (parlamentarnih), ne oglašajo v slovenščini, čeprav imajo do tega ustavno pravico z istočasnim prevajanjem vred.

Za zgolj „deželno“ (manjšinsko) veljavo slovenščine seveda skrbimo tudi mi sami, saj že ob prvem stiku z drugače govorečimi tudi domá ne zdržimo materinega jezika, temveč se čisto nezavedno jezikovno podredimo sobesedniku. Pojdite na kakšno razstavo na Gospodarsko razstavišče, pa boste videli, da samo slovenski razstavljalci opremljajo razstavljené predmete s slovenskimi napisí. Drugim to ne pride na misel, ker tega od njih tudi nihče ne zahteva. Po tej plati so najbrž naša razstavišča edinstvena na svetu. Če kak naš funkcionar hoče kaj povedati „širši“ jugoslovanski javnosti, si izbere za posrednika srbski ali hrvaški list ali TV, nikdar pa, denimo dnevnika *Delo* ali domače TV postaje. Večina besedil Edvarda Kardelja je v slo-

venščino prevedena. So ti pojavi znamenje nekakšne naše dedne obremenjenosti? Trdno sem prepričan, da ne, pač pa, da so prej zanesljivo znamenje nekega dolgotrajnega, četudi težko zaznavnega psihološkega pritiska.

Slovenščina oziroma njena veljava je tudi svojevrstno politično znamenje, ki zanesljivo pove, kakšne vrste je naš, jugoslovanski federalizem. Federacija z enim samim (večinskim) državnim jezikom v praksi, še zmeraj vse preveč spominja na svoj prvotni vzor, namreč na sovjetski federalizem. A ta federalizem je resničen samo v tolikšni meri, kolikor služi oblastniškemu obvladovanju nekega zelo raznorodnega in velikega prostora. Njegove temeljne dejanske značilnosti poznamo: to je togo centralno vodenje in upravljanje, načelo vodilnega naroda z njegovim državnim jezikom, težnja po zlivanju narodnostnega mozaika v „sovjetski narod“, nepredušna informacijska zapore, zaprtje meje, socializem, pojmovan kot enakost v revščini, ter prisila in omejevanje kot glavni orodji delavne vzpodbude in družbene (državne) celovitosti. Ni torej težko prepoznati teženj, ki pri nas težijo k tem vzorom, in menim, da jih niti ni treba naštevati.

Pač pa bi bila slovenščina kot uveljavljeni državni jezik znamenje bistveno drugačnega federalizma od prej opisanega in tudi znamenje resnične, izvirne posebnosti. Mislim na federalizem, ki se vzpostavlja kot poroštvo narodne neodvisnosti in dejansko enakopravnega in prostovoljnega (ne prisilnega) sožitja narodov v državni skupnosti. V tako izpeljani federaciji seveda tudi večja razvitost ali pravica do razvitosti, če ta izvira iz boljšega dela, ne bi smela biti več greh in prekršek zoper državno in politično celovitost.

Zakaj se ravno nam Slovencem dogaja, da pravno stanje naših manjšin v zamejstvu še vedno ni urejeno in da si države, kot so Italija, Avstrija, lahko dvajset, trideset let potem, ko so prevzele mednarodne obveznosti do manjšin, še vedno dovolj odkrito kažejo zapostavljanje Slovencev, medtem ko so recimo pravice južnih Tirolcev urejene z zaščitnim paketom? Zakaj je lahko tirolsko vprašanje prišlo pred Združene narode, slovensko pa nikdar? Denimo, da bi bile manjšinske pravice Slovencev v Avstriji in Italiji vzorno urejene . . . , ali ne bi tudi pri nas nastopilo nekaj propagandnih težav? Enakopravna slovenščina v Italiji, Avstriji in na Madžarskem je prav tako znamenje: to bi namreč pomenilo, da ta del Evrope (in Evropa sploh) z danjem zavrača delitev ljudstev na večvredne in manjvredne. To pa je zavračanje tistega, kar je to celino pahnilo v katastrofo brez primere.

Zavedam se, da navsezadnje to vse skupaj odpira zelo občutljivo vprašanje o jugoslovanskem patriotizmu med Slovenci. Ničesar ne bi imel dodati nedavni izjavi Josipa Vidmarja: „Mi smo za patriotizem, vendar naš patriotizem terja od države, da ga ta tudi zasluži.“

Viktor Blažič

NOVA REVIIJA 1985, št. 33/34, 233-225.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG: STEPINČEV POSTOPEK V NOVI LUČI

Na enega najbolj razvpih vpri-
zorjenih postopkov v komunistični
vzhodni Evropi po vojni, na kazenski
postopek proti zagrebškemu
nadškofu Stepincu leta 1946, pada
nova luč. Jakov Blažević, tedanji to-
živec in do pred kratkim eden najvi-
šjih partijcev na Hrvaškem, je sedaj
javno povedal, da bi postopek proti
Stepincu ne bil potreben, ko bi se
bil Stepinac pokazal nasproti komu-

nistični državi nekoliko bolj prožnega.
Tito da je od njega terjal, da naj
se izjavi z novim položajem v Jugo-
slaviji po „osvoboditvi“ sporazum-
nega in da naj katoliško Cerkev na
Hrvaškem loči od Rima, od papeža.
Stepinac pa da je oboje zavrnil.

Ta Blaževićeva izjava je razburji-
va. Potrjuje namreč tisto, kar je ka-
toliška Cerkev vselej zatrjevala:
nadškof Stepinac dejansko ni bil

ga je komunalno podjetje izposodilo od ljubljanskega, je imel precej dela. Na dan je odpeljal do deset avtomobilov, ki so ovirali promet po zelo ozkih koprskih ulicah. Vozila so zbrali na posebnem parkirnem prostoru v Prečni ulici. Lastniki so za pajkovo „uslugo“ morali odšteti tri nove tisočake, milici pa 300 dinarjev zaradi nepravilnega parkiranja.

LJUBEČNA

V dvorani kulturnega doma so bile spomladi razne, dobro obiskovane prireditve. Večer narodnih in umetnih slovenskih pesmi sta pripravila domači ženski pevski zbor in moški pevski zbor France Prešeren. Tudi nastop folklorne skupine iz Senovega je do zadnjega kottička napolnil dvorano.

LJUBLJANA

Clevelandski župan George Voinovich je bil med velikonočnimi prazniki na zasebnem obisku pri svojih sorodnikih v Spodnjih Stranjah pri Kamniku. Svoj obisk v domovini pa je izkoristil tudi za pogovore s predstavniki ljubljanske mestne skupščine. Sprejel ga je tudi predsednik socialistične zveze. Župan iz Amerike je bil v Sloveniji tri dni.

MARIBOR

Na 14. tradicionalni modni reviji v Uni-
onski dvorani je Mariborska tekstilna
tovarna predstavila obsežno modno ko-
lekcijo 1985 in 1986, ki obsega devet-
deset modelov.

NAZARJE

Gorenjeva tovarna malih gospodinskih aparatov je že začela s proizvodnjo zahtevnih električnih mešalnikov, ki jih bodo izvozili v Avstralijo. Znana avstralska firma Sun Beam jih je sprva naročila 40 tisoč, vendar avstralski trg lahko sprejme še veliko večje količine — tj. do 150 tisoč aparatov. Zaradi nizke cene in kvalitetnosti Gorenjevih izdelkov se tudi na zahodnoevropskem tržišču čedalje bolj zanimajo za te mešalnike, tako da pri Gorenju v Nazarjih razmišljajo o drugi delovni izmeni.

NOVA GORICA

Primorsko dramsko gledališče je v začetku aprila končalo letošnjo gledališko sezono. Od zvestega občinstva se je poslovilo s premiero dela italijanskega pisatelja in dramatika Luigija Pirandella *Sest oseb išče avtorja*.

POSTOJNA

29. slovenskega tekmovanja matematikov se je udeležilo 150 dijakov srednjih šol. Najboljši so bili dijaki ljubljanskih šol. Zmagovalci tega tekmovanja se bodo udeležili državnega prvenstva v Cetinju, ki bo letos poletni. Srednja postojnska šola je ob tej priliki pripravila zanimivo razstavo del fizika Lava Čermelja. Udeležence tekmovanja je pozdravil postojnski župan Viljem Garmaš.

PTUJ

V avli Srednjega šolskega centra je 1500 obiskovalcev prisrčno pozdravilo

1946 postavljen pred sodišče in obsojen zaradi sodelovanja s hrvaškimi ustaškimi režimom v drugi svetovni vojni, kot mu je bila to komunistična država očitala, temveč ker se ni hotel dati politiki komunistične državne oblasti na voljo.

Postopek je bil umetno voden in spremljala ga je ščuvalna gonja usklajenega tiska. Obramba je bila ovirana. V sodni dvorani so sedeli predvsem ljudje, ki jih je bila izbrala državna oblast. Nekaj važnih razbremenilnih prič ni bilo pripuščeneh. Izjave drugih prič sodišče ni upoštevalo.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 28. feb. 85/3.

„Razodetje“ starajočega se Blaževića je moralo postati za hrvaško

državno vodstvo v hipu sramotno: s tem je bilo prvič priznано, da se postopek proti Stepincu ni vršil pošteno, drugič pa se zdi, da je bil Tito Stepincu postavil zahteve, ki jih ta po vesti ni mogel izpolniti. S tem je Stepinac takorekoč uradno razglašen za nedolžnega.

Postopek proti Stepincu je bil delo politične policije. Pri tem je vse niti vodil Tito. Blažević je bil le izvršni organ. Razlog za prijetje in obsodbo Stepinca je bil, da je postal Stepinac s svojim odporom proti režimu zbirna točka vseh sil, ki so se upirale komunistični izravnavi. Takih sil je bilo tedaj veliko, celó v vrstah komunistov.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, Frankfurt, 8. marc. 85/8.

MLADINA: SVOBODA MIŠLJENJA

Kdaj bomo imeli v naši samoupravni socialistični federativni republiki Jugoslaviji (z ustavo zajamčeno) možnost v sredstvih javnega obveščanja objaviti svoja mnenja, ki pa se razlikujejo od „družbeno“ zaželenih?

Kako naj vsklajujemo mnenja in interese, ča pa lahko objavimo, pišemo, govorimo samo o interesih, ki jih imajo za svoja ozki vrhovi in si jih prilastijo tudi družbeni komolčarji . . . ?

Ne vem, s kakšno pravico napadajo članke, objavljene v MLADINI, saj ti predstavljajo-zastopajo mnenja dela slovenske mladine . . . Mislim, da naša javnost še zdaleč ni zrela za vsklajevanje mnenj, interesov . . .

To pa ne bomo dosegli s tem, ko pustimo objaviti v sredstvih javnega obveščanja samo tista mnenja, ki podpirajo „po njihovo“ družbeno koristne predloge.

Pustimo človeku, da misli in piše s svojo glavo in roko . . .

Vili Lamovšek

MLADINA, Ljubljana, 14. mar. 85/4.

CELOVŠKI ZVON: KAKO JE S SVOBODO DOMÁ?

Naši časopisi, radio in televizija skrivajo božič. Reči moram, da nisem nikoli razumel, zakaj smo ukinili in prepovedali božične praznike takoj po vojni leta 1946. Božič, ki smo ga v letih boja praznovali in tudi doživljali kot nekaj, kar je lepo, domače in ljubezljivo. Doživljali smo ga kot mir na zemlji, kot srečo in tudi dobro voljo, ki naj pride med ljudi.

Potem pa se je v letu 1946 pojavilo med nami sovjetsko strašilo Dedka Mraza, v imenu katerega so bili pregnani v ilegalo Jezus Kristus, Sveti Jožef, Devica Marija, Sveti trije kralji. Sveti večer, ki smo ga praznovali že tisoč let.

Ničkolikokrat smo brali, da je vera zasebna stvar državljanov in da bodi Cerkev ločena od države. Toda, ko smo po sovjetskem vzorcu ločili Cerkev od države, smo v resnici potisnili vernega človeka v podrejeni položaj v družbi, oddvojili smo ga od države in spremenili njegovo vero, ki je eden te-

meljev naše kulture in civilizacije, v nezakonito „skrivnost“. To pa je zapostavljanje v ustavnem, pravnem in človeškem pogledu, ki mu ne moremo in tudi ne smemo pritrjevati. Celó vzhodnoevropske države so priznale božič kot praznik ljudi in njihovega poizvedovanja, kdo so, od kod so in za kaj so.

Premišljuje in ugibam, kaj je bilo slabega v božiču, da ni več dovoljen in zaželen. Zakaj ni več svetega večera in božiča, o katerih so naši pesniki in pisatelji napisali toliko čistih umetniških besed?

V zapisu v *Teleksu* (Jožica Grgič, *Božič: dan tradicije, družine, vere...*, 3. jan. 85) avtorica vprašuje, zakaj toliko mladih ljudi obišče polnočnice. Rekel bi, da je duhovna lakota sodobnega slovenskega človeka čedalje večja in hujša. Ne le fizična lakota, kakršna je danes v Afriki, tudi duhovna lakota, kakršno spoznavamo v modernem industrijskem razvitem svetu, lahko ubija in uničuje človeška življenja. Zato iščemo poti k starim izročilom in starim duhovnim vrednotam. Ne zato, ker smo obupani in šibki, marveč zato, ker smo močni in zdravi. Kajti življenje, veselje, ni le velik čudež, je tudi skrivnost. Te pa ni mogoče razložiti ne s fiziko in ne s kemijo, pa tudi s sociologijo ne in še manj s politologijo.

Ko prebiram učene filozofske razprave o bivanju in biti, o smrti in življenju, se sprašujem, kje je človeško srce in kje so človekove oči, da ne vidijo več oblaka na nebu in ne zvezd na nočnem firmamentu (= nébesu). Vem, kdo je bil Voltaire, zato razumem njegove besede: „Če Bog ne bi obstajal, bi si ga morali izmisliti; a vsa narava nam kliče, da obstaja.“

Prav nič ne verjamem scientističnim (= navdihujočim se v znanosti) razlagavcem življenja in veselja. Le to dobro vem, da ne smem postati oblastnik in ne izkoriščevavec, pa ne lažnjivec in tat. Moja svoboda je svoboda sočloveka. S sovraštvom in zanikanjem se ne da živeti. Niti srečno in tudi ne spodobno. Verujem v vzajemnost ljudi in v sveti večer mojega očeta in matere. Zato pa vprašujem kot Nicolaus iz prostovoljnega ameriškega pregnanstva: „Uhland! Kako je s svobodo doma?“

Nocoj bom listal po starih knjigah in izpisoval, kar sem si nekoč občrtal zaradi strahu pred črno bodočnostjo, ki pa je postala naša sedanost...

Bojan Štih

CELOVŠKI ZVON, Celovec, mar. 85, 43-45.

ZALIV: RAZPRODAJA NAŠE NARODNE SAMOBITNOSTI

Imamo sploh kakšno narodno politiko danes? Najbrž. Le da tega, kar vidim jaz, ne morem imenovati *politika*, še manj *narodna politika*. Gre za nekakšno pretehtavanje med narodnim in internacionalnim, ko ni nobene prave meje več, torej tudi prave zvestobe narodnemu ne.

Pri tem seveda mislim na globokoumne predloge o skupnih učnih jedrih, obveznih za vse otroke naših kultur. Takšna razprodaja (naše) narodne samo-bitnosti je najnižja točka, do katere smo prišli v povojnem obdobju.

Zapisati, da se danes kot pripadnica majhnega slovenskega naroda čutim ogroženo, je soraj krivokletno. Pa se počutim ogroženo in nih-

če me ne bo prepričal, da se tako ne počutim, češ da bo jutri bolje ali pa da tako mora biti, oziroma da tako sploh ni, ker tako pač ne sme biti.

Ali imamo danes kakšen narodni, vsenarodni program? Kakšen program pa je to — stabilizacija? Je to *program*? Je program do jutri, mor-da, toda, kako bomo jutri? Kaj *bomo* počeli, če sploh bomo obstajali v času robotizacije in visoke tehnike, mi, ki *danes* vzgajamo mlade za jutri, ko da bo to še vedno čas rokodelstva ali v najboljšem primeru čas *poklicnega* dela. S takšno vzgojo in „narodnim programom“ vzgajamo kvečjemu hlapce in dekleta jutrišnjega sveta.

najboljše slovenske smučarje, ki so prišli na podelitev Zlate smučke, priznanja, ki ga vsako leto ob koncu zimske sezone podelijo Športske novice iz Zagreba. Letošnji nagrajenec je bil Bojan Križaj. Slovenski smučarski prvaki — Križaj, Tepeš, Petrovič in Ulaga — so ob tej priliki več kot poldrugo uro kramljali s ptujsko mladino.

RUŠE

Tovarna dušika je v prvih mesecih letos povečala obseg proizvodnje za osem odstotkov. Z novimi investicijami so povečali in razširili proizvodnjo nekovin in agrokemijskih sredstev. V tej tovarni uspešno deluje oddelek srednje tehnične metalurške šole iz Ljubljane. Letos je dvanajst metalurških tehnikov ob delu dokončalo šolanje in prejelo diplome. Oddelek obiskuje 35 delavcev.

SEŽANA

Kosovelova knjižnica je v počastitev 80-letnice slovenskega akademika dr. Bratka Krefta pripravila razstavo njegovih literarnih del. Na otvoritveni svečanosti, ki se je je udeležil tudi slavjenec, je dr. Taras Kermauner orisal Kreftovo življenjsko pot in predstavil njegovo bogato literarno ustvarjanje. Jubilar je bil že večkrat gost te knjižnice, posebno takrat, ko so se s prirreditvami spominjali slovenskega pesnika Srečka Kosovela, katerega prijatelj in sodelavec je bil dr. Bratko Kreft.

TRŽIČ

Slovenski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine se je s predstavniki tržiške občine pogovarjal o razglasitvi Dolžanove soteske za naravni park. Ta soteska je bila že 1976 uvrščena v „inventar najpomembnejše naravne dediščine slovenskega naroda“. Najprej bodo določili in uredili posege v Dolžanovo sotesko, se pravi ureditev struge Tržiske Bistrice in zavarovanje pobočij pred snežnimi plazovi.

VELENJE

Umetniška galerija pobratenega nemškega mesta Esslingen na Baden-Württembergem je v prostorih Kulturnega centra pripravila razstavo Nemška grafika 20. stoletja. Razstavljenih je bilo 40 grafičnih listov. Na otvoritvi je vodja galerije mesta Esslingen predstavil razstavljenе eksponate. Lani so se velenjski umetniki s podobno razstavo predstavili nemški publiki.

ŽALEC

Zabavno-športna prireditve „Srečanje z najboljšimi skakalci“, ki jo je pripravila občinska telesno-kulturna skupnost, je privabila več kot petsto ljudi. Slovenske skakalce je predstavljal Matjaž Debeljak. Za zabavo so poskrbeli Veseli hmeljarji in Poldek iz Celja. Izkupiček prireditve je bil namenjen za nakup plastike na 70-metrski skakalnici v Podvrhu pri Braslovčah.

Narodno življenjsko resnico more nositi, uresničiti le ustvarjalna oseba, svobodna oseba, ki je skozi zvestobo sami sebi obenem zvesta narodu samemu.

Slovenske pridne roke, predvsem pa slovenska pamet, se še naprej selijo na tuje, ker tu, doma, zanje ni dovolj prostora, predvsem pa ne dovolj posluha za ustvarjalno delo. To odhajanje se je zdaj sicer zmanjšalo, toda zmanjšalo se ni zaradi spremenjenega odnosa do našega narodnega telesa, do narodove pameti, temveč zato, ker je gospodarsko upadanje zajelo tudi ostali svet.

In to odhajanje ljudi „ven“ seveda ni bilo začasno v tem smislu, da se bodo „zunaj“ obogateli z znanjem, nato pa se vrnili domov, da bi ga razdajali nam vsem. Ne. Za nas so pač neuporabni, ker preveč vedo.

So naši ljudje na tujem, ki želijo priti domov, ki želijo s svojim znanjem sodelovati v naši narodni biti, pa nezadoščeni in nesrečni ostajajo zunaj, ker domovina zanje nima prav nobenega posluha. Še posebej ne, če se njihovo znanje ne more neposredno vdeliti v kakšen stroj ali kakšno drugo (izvozno) dobrino. In če se to ne da, naj ostanejo kar oni sami, ljudje, izvozni artikel. Tako so najcenejši, ker jih ni.

Svobodna, ustvarjalna oseba je temeljni kamen narodove samo-biti. Kjer je rast ustvarjalnih sil krnjena, narod zamira.

Nesmiselnost sovražne zajede — seveda ne le med Srbi in Slovenci, temveč med vsemi jugoslovanskimi narodi — je tolikšna, da je ne morem zajeti, pretopiti v besede. Nemoč, ki izhaja iz tega uvida, meji že na obup. Obup se me loteva, ko glasovi zoper to dogajanje ne morejo prevpiti grozeče tišine naraščajočega sovraštva.

Nasedli smo na ideološko (= svetovnonazorsko) ukano, da je vsako samozavestno poudarjanje svoje narodnosti — in pravic, ki gredo vsakemu narodu — nacionalizem! Da je vsaka skrb za materni jezik nacionalizem, fašizem, arijstvo! — In kar je najhujše, tudi zares smo se začeli vesti po tem predpi-

sanem obrazcu! Kakor da bi nas nekdo ujel v čarobno besedilo neusmiljenega obrazca: *s silo* se bomo spremenili. *Grob si kopljemo tako* v svojih lastnih srcih! V (našem lastnem) sovraštvu gnezdiyo ja-strebi in mrhovinarji — in nihče drug. *Sila ne rodi ljubezni*.

Naš domači internacionalizem, ki smo ga toliko let zagovarjali kot edino pravo domovanje narodov, se je kotil na napačnih predpostavkah, da so narodi znotraj mejá socializma drugotnega pomena, da je meja *dóma* družbenopolitični sistem, ne narod. Narod je tako nujno postal nekaj drugo-razrednega. Manj (spoštovanja) vrednega.

Srbohrvaško govoreči natakav v slovenski kavarni je po tem umevanju že vnaprej oproščen najbolj naravne stvari, da se poskusi naučiti jezika okolja, v katerem biva. Tako izkazuje svojo „razredno vzvišenost“ in morda celo pozabi na temeljne vzroke svojega družbenega položaja.

(To, da je v Srbiji javni pogovorni jezik, v Sloveniji pa slovenski — to smo se menda že „dogovorili“?)

Polna potrditev naroda kot naroda vključuje ekonomsko, politično in kulturno trajno, neodvisno samo-odločanje. Narodnostna vzgoja zato ni in ne more biti v *tem smislu* državna vzgoja, unitaristična (= taka, ki hoče vse spojiti v eno). Narodnostna vzgoja je izvirno in neodvisno pravica in *dolžnost* vsakega naroda posebej. Zato ni in ne more biti višjega pristojnega mesta, kot je volja samega naroda po svoji samo-biti, ki jo želi in mora prenesti na svoj narod.

Kdor hoče graditi resnični internacionalizem kot skupnost, kot *občestvo*, te zvestobe ne sme preslišati. More graditi le na osnovi zvestobe vsakega naroda posebej — samemu sebi. Vse drugo so utopije, ki nujno vodijo v nasilje. Nihče nas ne bo s silo stopil v en sam jugoslovanski „narod“ ali razred.

Najbrž res ni najbolj grozno to, da smo se zadolžili že na račun svojih otrok, če ne celo na račun svojih vnukov in jim tako zapravili
(*dalje na strani 30*)

france bevk

kaplan martin čedermac

to osrednje bevkovo
delo je bil odziv na
fašistično zatiranje
beneških slovencev

Italijanska oblast v Beneški Sloveniji prepove rabo slovenskega jezika v cerkvi in celo pri verouku.

Ta prepoved silno prizadene šestdesetletnega kaplana v Vrsniku Martina Čedermaca. Slovenske katekizme poskrije. Prvo nedeljo pri maši pa spregovori zaradi strahu pred oblastjo v Italijanščini. Ljudje mu to očitajo. Obljubi jim, da bo skušal doseči dovoljenje za rabo slovenskega jezika v cerkvi.

Ko se vrne v mraku z žeganja v Rupi, sreča pred cerkvijo Žefa Klinjona. Sestro Katino vpraša, kaj je hotel Žef v župnišču. „Po tebi je vprašal,“ mu odgovori.

„Po meni je vprašal? Pa je šel mimo in nobene ni rekel.“

„Katina je skomizgnila z rameni in se obrnila k ognjišču.“

Čedermac se ni dlje bavil z mislijo na Žefa; vprašanja, ki so ga trapila vso pot, je še nadalje mozgal v sebi.

„Ne bom večerjal,“ je spregovoril. „Ne pripravljaj! Nisem potreben. Kave mi daj! Ne, rajši mi daj vina!“ In se je zopet popravil: „Ne, kave! Skodelico kave.“

Sestra ga je začudeno pogledala. Kaj mu je?

„Ali naj ti poneseš v izbo?“

„Ne. Tja mi postavi! Na mizo.“

Odkar je bila mati odšla od hiše, se je le poredko zadrževal v kuhinji. Ta večer pa mu ni bilo do samote; bal se je je. Hotelo se mu je bližine kake duše, pa čeprav je to Katina.

Z rokami v žepih je hodil po prostoru, naredil nekaj korakov, že je trčil v okajeno steno. Bilo mu je, kakor da se lovi s svojo senco, ki mu je uhajala pod nizki strop.

Katina mu je postavila kavo na mizo in zopet sedla.

Čedermac se je ustavil, srebnil požirek in se zazrl v sestro.

„Kaj pravijo ljudje?“

„Kako — kaj pravijo?“

„Tako. Zaradi pridige. Zaradi molitve.“

„Zadovoljni so. Pa lepše je bilo prej.“

Sestro se nikoli ni razgovarjal o zadevah, ki so se tikale njegovih stvari in dušnega pastirstva. Kljub štiri-desetim letom se mu je zdela še vsa otroška, še prav

taka majčkена deklica kot takrat, ko je bila prišla k hiši. Sedaj pa se mu je v goreči želji, da se s kom pogovori, nenadoma zazdela odrasla in zrela ženska. Pa saj bi se bil tisti večer razgovarjal tudi z otrokom.

„Tako pravjo?“ jo je motril izpod čela. „Ali pa si le tako misliš?“

„Moj Bog, saj sem jih slišala! Vedno me vprašujejo, kdaj bo zopet po starem. In so polni hvale o tebi.“

Čedermac ni maral hvale, a najmanj, da bi mu jo kdo prinašal na uho; v tem trenutku pa mu je vendar neizmerno dobro dela.

Zopet je stopil po kuhinji in zatiral nasmeh samozadovoljnosti na obrazu. Ljudje mu zaupajo. To je sprejemal kot bogato plačilo. V trenutku ga je minilo pol bridkosti, ki jo je prinesel s seboj.

„Še bo tako, kot je bilo,“ je govoril s preroško zanesenostjo, bolj sebi in senci na steni kot sestri. „In če ne pusté, da bo tako, kot je bilo, tudi drugače ne bo! Ne bo! Če mi kdo ukaže, naj delam zoper Boga, ali ga imam dolžnost ubogati?“

Obstal je in se zazrl v Katino.

„Ne vem,“ mu je plaho odgovorila.

„Kako da ne veš?“ se je vedro razhudil. „Ali si mar pozabila nauk? Ali naj ubogam, če mi kdo poreče, naj delam zoper Boga?“

„Ne.“

„No, vidiš,“ se je nasmehnil. „To je enostavno, za to ni treba velike učenosti. In ne bom ubogal. Če ne bomo kot prvi mučenci,“ mu je od nenadne ganjenosti za trenutek potišal glas, „bomo še pred maliki zažigali kadilo.“

„Če bodo vsi slušali, jaz ne bom,“ mu je prekipevalo razburjenje.

Čutil je neogibno potrebo, da pove pred Katino, kar je sklenil v sebi, a ni maral izustiti niti pred vaščani niti pred tovariši.

„Ne bom,“ je vzkliknil, „rajši se dam zapreti; v ječo naj me vržejo . . .“

„Moj Bog, zakaj?“ se je prestrašila Katina. „Kaj govoriš?“

„Ne pravim, da me bodo,“ je rekel s trdim glasom. „Pravim samo, da se rajši dam mučiti, kakor da bi delal zoper Boga. Ali razumeš? Saj ni treba, da razglasiš vsemu svetu, kar sem ti povedal, vendar je tako . . . In tako bo!“

Katina je bila prepadena, vsa zmedena; ni vedela, kaj naj si misli.

Pogosto ji je bilo hudo, da ji brat ni vsega zaupal kot nekdanj materi, večkrat je bil celo trd z njo. Zdaj je bila vsa zavzeta, hvaležna, vendar se ji je zdel tako čuden, nenavaden, da se je plašila.

Gledala je za njim, ki je nenadoma odšel v izbo, a se je vrnil že v naslednjem trenutku.

„Ali je bil Žef dolgo tu?“

„Ne dolgo,“ se ji je zataknilo v grlu. „Nekaj časa . . .“

Gledal jo je nekaj trenutkov v oči, nato se je zdrzil in vzel svetilko.

„Lahko noč! Tudi ti takoj zakleni in leži!“

Odšel je po stopnicah.

Deževalo je.

Čedermac je hodil po izbi, se zdaj pa zdaj ustavil in pogledal v latnik, na zelene veje, ki so bile obtežene z deževnimi kapljami. Sivkasta svetloba se je tako redka pretakala skozi čipkaste zavesa, da je bila izba temna. Stene so se mu zdele mrzle, nekam tuje, kakor zmeraj ob deževnih dneh. Na duši mu je ležal občutek tesnobe, zmeda misli, ki so se mu le od trenutka do trenutka jasnile.

Na mizi je ležalo pismo, ki ga je prejel pred dnevi, pisalna priprava in prazna pola papirja. Pisal mu je bil župnik Ivan Sever; že trikrat je sedel, da bi mu odgovoril, a je delo vsakikrat odložil. Ni se mogel zbrati, misli so se mu drobile. Z eno besedo: ni znal izraziti tega, kar je nosil v duši; za to bi bilo treba stvariteljske sile. Tri dni je odlašal z odgovorom, zdaj ga ni mogel več odložiti.

Župnik Sever je bil doma s Tolminskega, služboval je v „novih pokrajinah“ nekje ob Soči. S Čedermacem sta se bila seznanila že pred vojno. Nekaj let mlajši od nje, ga, izobražen, notranje uravnovešen; njegova filozofska mirnost, nerazburljivost, s katero je jemal vsako stvar in jo mirno presojal, mu ga je bila priljubila že v prvem trenutku. Med vojno je kot begunec živel v Italiji; v novih, neznanih mu razmerah se je večkrat k njemu zatekal po nasvet in pomoč. Postala sta si prijatelja.

Pozneje sta se na redke čase obiskala, nekajkrat sta se sešla na božjih poteh, pogosteje sta si dopisovala. Sever mu je potožil marsikatero bolečino, ki je bila Če-

KOČA V TAMARJU stoji konec doline, ki pelje iz Ráteč k smuški skakalnici v Planici. Tam je včasih stal „tamar“, to je ovčji stan.

dermacu tuja, a ga je skušal razumeti in ga tolažil z obljubo boljših časov.

Poslednji čas so bila njuna pisma izostala. Zdaj pa je nanadoma prišlo Severjevo pismo, ki ga Čedermac skoraj ni več pričakoval in se ga je zato tembolj razveselil. Drobna, trepetajoča pisava, na gosto popisane štiri strani. Bilo bi čudno, če bi Sever ne bil izvedel, kaj se godi, in se nad tem ne zavzel iz dna duše.

Čedermacu je dobro delo toplo zanimanje, bilo je kot pesem za njegovo srce. Iz besed je vela bridka skrb in žalost, ne le sočutje, s katerim mu je vračal nekdanjo tolažbo.

Sto vprašan — kako naj mu odgovori nanje, s katerimi besedami? Bilo je prvič, da se je zavedel, kako dolga je pot od misli do izraza.

Začel je, a je vedno znova odložil pero in stopil po izbi. V sivem deževnem dnevu, ki je oznanjal konec poletja, so mu bile misli težke, tope, tiščalo ga je v sencih. Nenadoma se je odločil, sedel in pomočil pero. V polmraku je mirno sklanjal glavo, da je lahko sledil črkam, ki so nastajale na papirju.

Pozdravi, opravičevanja, izrazi veselja, da se ga je slednjič spomnil s pismom.

„Morda je katero tvojih pisem zašlo v tuje roke; pre-malo oprezno se izražaš, še vedno bi te moral učiti,“ je nadaljeval.

Sever ga je vpraševal o zdravju. Ne, ne more se pritoževati. Če bi hotel slediti zgledu svojega očeta, bi moral

biti že zdavnaj v grobu. Morda je podedoval trdoživost svoje matere, ki še zmeraj živi . . .

„Zadnji dnevi so jo hudo zagrenili; bojim se, zelo se bojim, da jo spravi v grob. Saj bi se temu ne čudil. Še meni kar vidno sivijo lasje. Ali si že kdaj občutil fizično bolečino srca? Jaz je do zadnjih časov nisem. Kako je ta občutek grozen, ubijajoč, kakor da bi viselo srce na tenki, krvavi, boleči žilici in se hotelo odtrgati.“

Razpisal se je na dolgo in na široko, kakor da se izogiblje jedra stvari. „Saj bi na to najrajši nikoli ne mislil, še mislil ne, a mi je tako navrhlo dušo, da me preganja še v sanjah . . . Ti me bolje razumeš, kot sem pred leti jaz razumel tvoje tožbe, to razvidim že iz tvojih vrstic.“

Počival je s peresom v rokah in se zastrmel v papir. Ura na steni je iznenada zaječala, da se je zdrnil, kakor da ga je prebudilo, in se ozrl nanjo. Pisal je dalje . . .

Težko, da, nemogoče mu je odgovoriti na vsa vprašanja. In če bi mu vse še tako živo orisal, bi imel o stvari le medlo predstavo; sam bi moral doživeti z očmi in srcem.

„Saj si mi — dobro se spominjam — to že pred leti prerokoval, a takrat sem se ti le smejal. Nedolžen otrok, ki sem naivno verjel v nedotakljivost nekaterih stvari; bil sem nepripravljen, zato sem zdaj ves preplašen.“

Kako naj mu razgrne temno ozadje greha, ko še sam plava v temi?

„Morda vedo drugi več od mene, a Bogu bodi potoženo, da mi ne zaupajo.“ Besede, ki jih je hotel prečrtati, a jih je pustil. „Povem ti samo: vsak dan molim, da bi niti senca kake krivde ne padla na Cerkev. Če se to zgodi, naj nam le Bog pomore iz nesreče in stiske.“

O sebi ne bo govoril. Pozna ga, a bi ga moral poznati še globlje, da bi mogel uganiti njegove občutke.

Rajši bi govoril o vernikih, ki so mu posebno pri srcu, če bi njegovo pero ne bilo prešibko. „Vi vsi, ki ste sedeli za bogato mizo, ste jim bili krivični v svojih mislih. Da, zanimali ste se zaenje, ne trdim, da ne, celo z ljubeznijo, a podobno, kakor se zanima le prirodoslovec za posebno vrsto izumirajočih živali. Saj ne očitam, ti nisi tega kriv, nihče ni kriv, tudi me prej to ni bolelo, ker se tega nisem zavedal, a zdaj se zavedam in me boli.“ Danes ta dan, ko grebe vase in se ozira v preteklost, bi moral tudi sebi marsikaj očitati . . .

„Tako se mi zdi, da je zavest našega rodu zdaj poslednjič zagorela, kakor zagori sveča še enkrat s svetlim plamenom, preden ugasne. Oprosti moji črnoglednosti, a čemu bi se varali in si pred resnico zakrivali oči? Potem pridete vi na vrsto . . . Napovedujem, kakor si mi ti nekoč napovedal; ne iz privošljivosti, ampak iz bolečine, kakor resnično me to peče in skeli . . .“

Razburjen se je dvignil, stopil k oknu in potrkal s prsti na šipo. Nato se je naglo obrnil, odprl tobačnico, a jo je takoj zopet zaprl in stopil k mizi . . . Pero mu je znova drselo po papirju . . .

„Zašel sem . . . Odpusti starcu, ki je nor od bridkosti! Pišem, kakor mi besede prihajajo v pero . . . Ne bom ti ponavljal, kar se je tisto nedeljo godilo v Vrsniku in drugod. Nikoli nisem dvomil o vernosti svojih duhov-

ljanov. Še tisti, ki so mi očitno nasprotovali, nikoli niso dvignili besed zoper Boga. Njihov jezik jim je bil nedotakljiva vez z Bogom. Zdaj pa jim je ta vez iznenada pretrgana. Božja beseda jim je zagrnjena kot Bog na veliki petek. Božja beseda je umrla, božja beseda leži v grobu. Mislim, da jih prav razumem. Če bi me bili tudi udarili v prvi jezi in bridkosti, bi jim moral odpustiti . . .“

Ali je to mar vse? Ali niso bili živo zadeti tudi v našem, kar se je prej le rahlo, komaj zavestno dotikalo njihovih src?

„Čutim, da mi manjka izrazov, bojim se, da me ne boš prav razumel. Ne morem govoriti o narodni zavesti v vašem smislu. Zavest domačije? Ne, to je premalo! Zavest rodu in jezika, ki jih spaja, četudi tako rahla, tako uboga kot njihova zemlja. Zavedeli so se je šele, ko je tuja roka segla po njihovi lastnini; sicer plaho, neopredeljeno, a z nevarljivim notranjim čutom. Vzgoarele in padle so besede, ki jih naš človek niti v najskrivnejših mislih ni gojil. V pismu ti jih ne morem ponavljati. In se jim ne čudim; saj še meni stokrat hujše prihajajo na jezik . . . I nostri fedelissimi Slavi! (Naši tako zvesti Slovani!) Ali se moreš vživeti v čustva varane zvestobe? Le tako boš razumel, da je naša tragika večja od vaše . . . Saj Bog tega ne bo dopustil, je rekla moja mati. Da, verujem: Bog tega ne bo dopustil. Saj nadškof tega ne bo dopustil . . . Obhajajo me grešni dvomi, ki mi še niso prišli čez ustnice in se jih tudi zdaj ne upam zapisati. Poznaš me in čudil se boš, kakor sem se jaz tebi nekoč čudil in te imenoval protestanta. Človek nikoli ne ve, kaj se skriva v njegovih globinah; šele povodenj dvigne mnogo tega na površje. Vprašujem te, kakor sem sebe

že večkrat vpraševal: prijatelj, kako bo, ko mine ta nevihta?"

Pismo se je raztegovalo v neskončnost, utrujalo ga je. Bil je kot v vročici, ves v mrzličnem snovanju; mrščil je čelo, pero mu je naglo teklo po papirju.

"Prijatelj," je bral polglasno, "kako bo, ko mine ta nevihta?" In je nadaljeval . . . Na to mu nihče ne more odgovoriti. Prizna, da je bil plah, a je že prestal težko uro preskušnje. Zdaj je pojeklenel . . . Vsega pa ne more zaupati pismu . . .

Velika pola papirja je bila popisana skoraj do kraja.

„Prijatelj, kako bo, ko mine nevihta?“ Na to mu nihče ne more odgovoriti.

Roka se mu je tresla, šumelo mu je v glavi. Dvignil bi se bil in si odpočil, a se je bal, da potem več ne sede.

„Ne moreš mi zavidati, a me tudi ne pomiluj; svetovati mi tako ne moreš. Moli zame! Še nikoli nisem bil tako hudo potreben tuje molitve. Čutim, da se mi bližajo težki trenutki. Vsak dan pričakujem, da se znova odprejo vrata . . .“

Medtem je bila nastala noč; po sivem, deževnem dnevu hitreje kakor ponavadi. Čedermac je poklical Katino, da mu je prižgala svetilko . . . Še pozdrav in podpis. Pisma ni še enkrat prebral.

Izmučen se je dvignil, stopil k oknu in gledal v noč, na vas, v svetlobo luči med drevjem.

Bilo je na petek. Dan oblačen, zrak tih, noben list se ni zganil na drevju. Proti večeru, ko se je Čedermac vrnil od matere, je našel na klopi pred hišo poročnika in brigadirja. Čakala sta ga.

Poročnik je bil še mlad, suhljatega, črnikastega obraza, s spreminjastim bleskom v očeh; brigadir precej debel, že sivolas, ves dobrodušen in smehljajoč, ki ves čas ni spregovoril besede.

„Žal mi je, da sta me morala čakati," ju je pozdravil z narejenim obžalovanjem; te dni je moral pogosto zatajevati svojo odkrito hribovsko nrav. „Katina! Zakaj ju nisi peljala v izbo?"

„Prečastiti je bil na obisku?" je vprašal poročnik, ko so vstopili in posedli. „Zopet kaka zarota?"

Bil je uglajenega vedenja, a hladen; pod skorjo vljudnosti je prežala strogost.

„Ne, ne," se je Čedermac prisiljeno nasmehnil. „Samo kratek sprehod.“

„Marsikaj nam je znanega," je rekel poročnik suho. „Mi več vemo, kot si vi mislite.“

V poročnikovem glasu je bilo za senco preračunane strogosti.

Ne da bi to pokazal, se je gospod Martin zavzel nad novim tonom. Drugo dejanje iste komedije, le da bo to pot bolj vroč, trdovratnejši. Dejstvo, da ga je v trenutku spregledal do dna, mu je vlivalo poguma.

„O meni veste lahko vse, ne bojim se," je rekel s trdnim glasom. „Ničesar ne skrivam ne pred Bogom ne pred ljudmi.“

Poročnik se je trdo nasmehnil. Nato je vzel iz torbe neko listino, jo razgrnil pred kaplanom in se oziral po črnilu.

„Potem vas ne bomo več nadlegovali.“

„Kakor zadnjič," je pomislil Čedermac, „razen da je ton ostrejši.“

In kakor pred dnevi, je vzel listino v roke, a je ni bral, ker je že poznal njeno vsebino. Komedija se je spreminjala v spako. Izbrali so slab dan; misli, ki jih je rezpredal vso pot, so ga bile razdražile, delale so ga nepristopnega in ga silile k odločnosti. Kri mu je pognalo v obraz; z vso silo se je zadrževal, da papirja ni raztrgal na drobne kosce in jih vrgel poročniku pod noge. Toda to bi bila odkrita napoved neizprosnega boja. Ni se smel prenagliti.

„Svoje mnenje sem vam že zadnjič povedal," je porinil listino od sebe. „Danes nimam ničesar več dostaviti.“

Poročnik se je nervozno zganil in zardel v lica.

„Mi se ne moremo ozirati na vaše besede. To je upor, prečastiti, neposlušnost nasproti oblastem . . .“

„Dovolite," mu je Čedermac segel v besedo, „v cerkvenih zadevah . . .“

„Dovolite, prečastiti," se priročnik ni dal motiti, zvišal je glas, a oči so se mu jezno zasvetile. „Kot državljani ste dolžni pokorščino tudi politični oblasti. To si zapomnite, proti temu ni ugovora!"

„V zadevah, ki se tičejo samo Cerkve, pravim jaz, sem dolžan ubogati samo nadškofa . . .“

„Da, v zgolj cerkvenih zadevah. Temu ne ugovarjam. Država se ne sme vtikati v verske nauke in se tudi ne vtika. Toda dokler vršite v cerkvah protidržavno propagando, nima država le pravice, ampak tudi dolžnost, da se brani in temu enkrat za vselej naredi konec. In ne bo odnehala.“

Besede so bile ostre, a niso vžgale. Čedermac jih je pričakoval; ni se jim začudil, niti ga niso razburile.

„Ne morem si očitati niti najmanjšega prestopka proti državi," je rekel mirno. „V cerkvi govorim o Bogu, o verskih resnicah, ne o politiki. Vaše besede so grdo obrekovanje, če nimate dokazov.“

„Dokaze imamo, prečastiti. Dokaze imamo.“

„Proti meni? Proti meni ne!"

„Proti vam ali proti drugim — to za zdaj ni važno. Poudarjam le, da so se oblasti zatrdno odločile izvesti svojo namero in ne bodo odnehale," se je poročniku zmeraj bolj dvigal glas. „To vam smem zaupati. Zato je

vsako prerekanje jalovo. Če se ne vdaste danes, se boste morali vdati jutri. Ste razumeli?"

Da, Čedermac je razumel, le predobro je razumel.

Čutil je, kako je v napadu bridkosti, v globoki zavesti nemoči pobledele, obhajala ga je slabost, da se je oslonil na mizo.

Razumel je, da bi se nikoli ne mogli sporazumeti. Ogenj ni voda! Drugačni pogledi na življenje, drugačna morala, vsi pojmi sprevrženi — ni pomoči.

Zadela ga je ostrom besed, ki je ni pričakoval. Da, saj je razumel, tudi on je bil nekoč vojak. Poročnik je dobil povelje, ki ga mora izpolniti, a kaplan se mu upira; vrglo ga je iz ravnotežja, da je zadnje besede skoraj kričal. Čedermaca je presenetilo in užalilo, mu za trenutek pobralo glas in besedo.

Zdaj ni bilo časa za občutke. Poznal je čud teh ljudi; vedel je, kako je treba z njimi ravnati. Vljudnosti je odgovarjal z vljudnostjo, a njihova trdota je zadela ob še hujšo trdoto. Ni smel pokazati strahu. Preudarno, hladno; ne sme se dati zavesti od svojih občutkov.

„Gospod poročnik,“ je vstal in položil pest na mizo. „Ali ste me prišli aretirat? Prav. Uklenite me in rade volje pojdem z vami. Če ste se prišli z menoj razgovarjat, tudi prav; pogovoriva se mirno. Toda ne dovolim, da bi vpili nad menoj; tu je moja hiša. Vojak sem bil in verjemite, da poznam predpise prav tako dobro kot vi . . .“

Poročnik se je zavzel, pobralo mu je vso odločnost, vstal je in dvignil roke v pomirjujočo kretnjo.

„Pomirite se, prečastiti!“ je znižal glas. „Pomirite se! To je moja grda navada,“ se je opravičeval. „Nisem mislil tako hudo . . . Saj razumete . . .“

„Razumem,“ je Čedermac naglo vrgel. „Sédite, prosim!“

In sta zopet sedla.

„Torej pogovoriva se v miru. Mislim pa, da je v zadevi, zaradi katere ste prišli, vsaka beseda zastonj. Te stvari segajo mnogo pregloboko, da bi se dale ali smele urediti med nama. Najprej jih morajo do dna razčistiti najini predstojniki.“

„In če so jih že razčistili?“ se je poročnik zvito nasmehnil.

„Ne verjamem,“ je Čedermac rezko odsekal. „Do danes nimam še niti najmanjšega dokaza za to.“

Poročnik je bobnal s prsti po mizi; bil je v zadregi. Kazno je bilo, da ne ve, kaj naj stori. Il prete slavo! (= Slovanski duhovnik!) Da bi vsaj ne bil tako vljuden, a hkrati tako odločen! Nekoliko ga je plašila tudi njegova siva starost. Ne bi se mogel več odločiti za oster nastop.

„Zakaj ste tako svojeglavi, prečastiti? Seveda, vi lahko storite, kar hočete, le svetujem vam . . . S tem vam hočem le dobro. Opozarjam vas še, da si s svojo trdovratnostjo pripravljate le neprijetnost in nesrečo . . .“

„Mislite?“ je kaplan posilil rahel posmeh. „In kaj, na primer, se mi more zgoditi?“

„Razne nevšečnosti, ki bi jih v svoji starosti bridko občutili,“ mu je poročnik vrtal s pogledom v oči, kakor da meri učinek besed. „Na primer — konfinacija . . .“

Poslednjo besedo je izgovoril počasi, jasno, da bi ji dal dovolj poudarka . . .

Čedermaca je hudo pretresla, četudi se je trudil, da bi tega ne izdal! Bojazen, ki ga je navdajala že prvi dan, je dobila stvarno osnovo. Čudno milo se mu je storilo ob srcu. Pomolčal je za trenutek, premagal občutke in se zopet zbral. Da bi skril svojo prepadenost, je posilil smeh.

„Prav,“ se mu je narahlo tresel glas, a roka mu je, kakor vselej v trenutkih razburjanja, segla po tobacnični. „Storite, kar vam drago! Ponavljam: vse posledice prevzamem nase. Na razpolago sem vam.“

„Ne, ne,“ se je poročnik rahlo dotaknil njegovega komolca. „Tako daleč še nisimo. Nimam še nobenega takega ukaza.“ Besedica „še“ je imela poseben prizvok. „Tudi vi si boste še premislili. Vsi so že podpisali, le vi, prečastiti . . .“

„Storite, kar vam drago! Vse posledice prevzamem nase. Na razpolago sem Vam.“

„Ne vsi,“ mu je gospod Martin ostro segel v besedo. „Vi se motite! In če bi tudi bili vsi podpisali, bodo sami odgovarjali pred Bogom. Meni je ljubše, če se zaradi upora zagovarjam pred svetno oblastjo.“

Poročnik se je nasmehnil tako brez vsake trdote, kakor da med njima ni bilo hudih besed.

Nato se je sklonil na mizo in se kaplanu ostro zastrmel v oči.

„Torej — nič!“

Čedermaca je ta pogled dražil.

„Ne!“

„Pod nobenim pogojem?“ je poročnik zategoval besede.

„Pod nobenim,“ je rekel gospod Martin nestrpnostno in umaknil pogled; ni mogel več prenašati poročnikovih oči. „Ne izgubljam nepotrebnih besed!“

Poročniku je igral napol plah, napol lokav nasmeh na ustnicah.

„Prečastiti, povejte — koliko zahtevate?“

Gospod Martin se je vzravnal, oči so se mu neumljivo zastrmele v poročnikov obraz.

„Kako — koliko zahtevam? Ne razumem.“

Poročnik se je uzrl na brigadirju in mu komaj opazno namignil.

Ta se je zresnjen dvignil, odšel iz izbe, iz hiše, obstal pred latnikom in se oziral po bregu.

Poročnikove južnjaške oči so se zopet uprle v kaplana.

„Ne razumete?“ je rekel počasi. „Pomislite! Tri tisočake?“

Martin Čedermac je obsedel kakor okamenel, ni umaknil pogleda, ta trenutek ne bi mogel spregovoriti. Razumel je. Sto občutkov in misli hkrati mu je zalilo srce in možgane.

Že je hotel planiti, a kakor da ga je zamotil hudič, je počakal še trenutek, samo trenutek . . . Njegov molk si je poročnik razlagal po svoje.

„Pet tisočakov?“

Tedaj se je Čedermac do dna zavedel žalitve, kakršne mu še nikoli ni kdo prizadejal v življenju. Če bi bil prej omahoval, bi se zdaj za zmeraj zakrnil. Če bi se vdal, bi mislil, da je vzel Judeževe groše. Kri mu je pognalo v obraz, ni se več premagoval, ogorčenje se mu je dvignilo iz dna duše.

„Gospod poročnik!“ je vzkliknil. „Prosim vas, da čimprej zapustite to hišo.“

Vzelo mu je glas . . .

Poročnik se je dvignil, vražji nasmešek mu je v trenutku izginil z obraza. Ostra odklonitev, ki je zatrdno ni pričakoval, ga je docela razorožila. Neuspeh ga je jezil, hkrati se je sramoval, kakor se sramuje vsak podkupovavec, ki se mu izjalovi naklep. Najrajši bi se bil na glas

zasmejal in rekel, da je govoril le v šali, a se ta hip ni upal tvegati nove žalitve.

„Žal mi je, prečastiti,“ je rekel skozi stisnjene ustnice, „vendar vas moram prositi, da me spremite do Čedada.“

„Torej sem aretiran?“

„Ne,“ je rekel poročnik hladno in se oziral po knjigah ob steni. „Kdo pravi, da ste aretirani? Ker trdovratno vztrajate pri svojem, imam nalogo, da vas predstavim oblastem.“

Aretacija v rokavicah, je Čedermac grenko pomislil. Morda zaradi njegove starosti in da bi ne vzbujalo preveč pozornosti.

To mu je napol ohladilo prejšnje živo ogorčenje. Zbrati je moral vse sile, da se je delal ravnodušnega.

„Ali me ne boste vklelili?“ je vprašal.

„Neee,“ je zategnil poročnik.

„Če sem aretiran, mi je ljubše, da me tudi zvezete. Ne sramujem se.“

„Toda neee! Samo kratko zasliševanje. Čisto formalna, uradna zadeva. Podpisali boste zapisnik . . . Spodaj ob cesti nas čaka avto . . .“

Čedermaca se je znova pollaščal duh upornosti.

„In — če se uprem?“

„Tedaj, prečastiti, bi vas moral odvesti s silo. Toda tega ne boste storili.“

Poročnik se ni varal, tega Čedermac res ni storil.

Katina je stala v veži, bila je vsa bleda, solze so ji kar tako vrele po licih.

„Povej cerkovniku, da jutri ne bo maše,“ ji je brat naročil mimogrede. „Pa ne joči! Ne kaži se tako!“

Odšel je z upognjeno glavo, sključen, kakor da mu je težka skala legla na pleča.

Čedermac je sedel poleg poročnika in se ves pogrezal v blazinasti sedež. Za trenutek se je vdal otroški brezskrbnosti; zdelo se mu je, da le sanja. Samo za trenutek! Zagledal je prvega človeka, ki se je ustavil na cesti in se začuden zastrmel za njimi; tedaj se je zopet bridko zavedel svojega položaja. Zaradi žalosti in sramovanja bi se bil najrajši pogreznil v zemljo.

Poročnik je molčal, kadil cigareto in gledal skozi šipo.

Prej, ko sta hodila skozi vas, je venomer govoril; mirno, prijazno je izpraševal o vsakdanjostih, da bi pred ljudmi spretno zbrisal pravo podobo položaja. Čedermac mu je odgovarjal stvarno, a kratko, duh mu je bil odsoten. Preplavljala ga je množica misli in občutkov, tisoč različnih možnosti mu je prešinjala možgane. Občutek negotovosti, ki mu je bil prej tako tuj, mu je bridko kanil v dušo; z vsi silo se je branil potrnosti.

Poročnik se je zaman trudil, da bi prevaral ljudi. Vaščani so zaslutili, kaj se godi; Čedermac jim ni skrival posebnega izraza na obrazu in v očeh. Obšla ga je otroška ničemurnost, za hip je bil ponosen na svoje mučeništvo; le naj vedo, kako je z njim!

Ob klancu je stal kovač Rakar, širok in golorok, pisano so mu gledale oči. Gospod Martin še ni bil pozabil njegovih besed o „bernji“, vendar mu je zdaj pomenljivo pomežiknil in se grenko nasmehnil. Vanc je bister, razumel bo; to mu je bilo v uteho!

bo še

iz našega zdomstva

razširi, raztegni se krog domovine ...
kamor stopi mi noga — na tvojih sem tleh ...
kamor nese me jadro — na tvojih valeh ...
kamor hoče srce — pri svojih ljudeh ...

(oton župančič)

anglija

Naša mašna srečanja so naš zunanji termometer naše hvaležnosti nebeškemu Očetu. Blagor človeku, ki je od srca hvaležen za božje darove, ki jih vsak dan prejema. Edino naše maše nas še držijo skupaj, se je modrovalo tam v *Walesu*, v *Chapel Endu* in v *Derbyju*. Maša sama sproži nevidne mehanizme v človekovi duši, ki poskrbe za gostoljubje. In gostoljubje rojeva novo hvaležnost, saj domača potica in štrudelj niso kar tako ... Ponovno smo temu sami priče — pri Mirkovih v *Rothwellu*, pri Zajčevih v *Keighleyju* in pri Tončki in pri Pepci in pri Vidi in Marici ... V *Bedfordu* je bila vstajenjska maša še posebej dobro obiskana. Na samo veliko noč pa tudi dež ni ostrašil Rochdaldčanov. Dvorana je v *Beechwoodu* dobesedno kar cvetela od zlatih velikonočnic. Hvala Bogu!

Z veseljem vabimo na naš *Slo-*

venski dan v *Bedfordu* 26. maja v cerkvi in dvorani na London Rd. Najbrž, da smo dolžni svojemu narodnemu telesu, da mu enkrat na leto bolj postrežemo in zalijemo stara prijateljstva. Da ne bi pasivnost zmagovala, le pošiljajmo prisrčne prošnje Očetu, da bi bil ta dan v *Bedfordu* vsem v blagoslov in veselje.

V *Bargoedu* sta se konec marca poročila Tatjana Dernulc in Frank Rozman. Vsi božji blagoslovi naj ji pomagajo pri njenem sejanju!

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Velikonočni prazniki so za nami. Čeprav so bili zdomci doma, je bila udeležba pri bogoslužju kar lepa. Na veliko soboto zvečer smo se zbrali v res lepo obnovljeni uršulinski cerkvi k vstajenjskemu bogoslužju. Po blagoslovu velikonoč-

ne sveče in branju beril smo obnovili krstne obljube. Med mašo nam je prepeval zbor velikonočne pesmi. Na koncu je bil še blagoslov jedil. Po maši nas je pa pomladanska nevihta razgnala, da se je vsakdo zahteval k prevoznemu sredstvu in hitro odšel domov. Velika nedelja je bil čudovit dan. Maša je bila lepo obiskana; po maši smo se podali v slovenski center, kjer je pripravila katoliška Misija velikonočni agape. Dvorana je bila zasedena. Žene so narezale blagoslovljeno meso in kruh ter olupile pirhe. Najbolj so trpele tiste, ki so ribale hren. Vsem se lepo zahvalimo, posebno še ge. Jounovi, ki je spekla dober mlečni kruh. Tudi ge. Duhaničevi lepa hvala, saj je imela dosti dela v kuhinji.

Na tretjo nedeljo v marcu smo slavili cel kup *rojstnih dnevo*v. Ker živimo v času ženske emancipacije, so kar one predpisale, da bodo vsi, ki so rojeni pod nebesnim znamenjem rib, skupaj praznovali rojstni dan. In takih je kar veliko v naši skupnosti: ga. Matilda Tkalec, ga. Matilda Grandovec, ga. Antonija Zore in ga. Anica Sadl; med možmi sta se javili le dve ribi — morda se je kdo potajil —, g. Jože Kutnjak in pa župnik. S skupnimi močmi so pogostili in odžejali vse navzoče Slovence. Da je bilo ta dan res veselo, je dokaz že to, da so ljudje ostali kar do pol štirih v centru. Zaradi posta ni bilo plesa, pač pa smo veliko prepevali. Ženskim ribam je treba priznati, da so imele posrečeno idejo.

Tudi *nekaj bolnih* imamo med seboj. V bolnici pri elizabetinkah leži na internem oddelku g. Anton Kosmač, po rodu iz Slovenskega Javor-

Nadškof Šuštar
nas je obiskal v
Londonu

nika, zaradi oslabelosti srca. V Splošni bolnici je pa zaradi ran na nogah g. Danilo Hrastelj. Obema želimo, da bi se lahko kmalu vrnila domov.

Šele danes objavljamo fotografijo ob srebrni poroki ge. Fani in g. Antona Häuschena iz Wolferna pri Steyrju, ki smo jo praznovali lani na Štefanovo. Poleg jubilarjev sta na sliki obe hčerki, vsaka s svojim možem in otrokom.

V ponedeljek, 18. marca, je bila pokopana na pokopališču v St. Martinu sestra Lucija Hegyi iz kongregacije božjega Odrešenika. Pet let je bila tajnica na tujskem referatu v Linzu in je marsikakemu Slovencu, ki je bil v potrebi, pomagala z navetom in dejansko pomočjo. Umrila je za možgansko kapjo komaj 64 let stara, na Bavarskem, kamor je bila iz Linza prestavljena. Naj počiva v Bogu, ki mu je darovala svoje plemenito življenje.

SALZBURŠKA

SALZBURG — V Salzburgu je bila udeležba pri maši 17. marca srednja. Koroški študentje so bili vsi na Koroškem, kjer so bile občinske volitve. Iz Salzburga so bili le trije, vsi drugi pa iz bavarskega Freilassinga. Maša je bila še v dvorani. Sestre usmiljenke so rekle, da bomo prihodnjič že v prenovljeni cerkvi.

Po maši smo se kar na hodniku malo pogovorili. Med mašo je na hitro zapadlo kar precej snega.

TENNECK — Marčna maša je bila kljub slabemu in snežnemu vremenu še kar dobro obiskana. Po maši smo se spet po dolgem času zbrali v dvorani k pomenku. Ker je postni čas resen, smo bili tudi mi zadržani. Tudi nekaj pijače — brez in z alkoholom — je bilo na voljo. Kar dobro smo se spet počutili. Dela v tovarni ne manjka, pa tudi so naši zdomci cenjeni in se jim ni treba nič tresti za delovna mesta.

PREDARLSKA

Duhovna obnova: Postni čas je najbolj primeren za poglobljeno duhovno življenje. Spokorni značaj ča-

Družina Häuschen iz Wolferna ob srebrni poroki

sa je prilika za dobra dela, molitev in odpoved. Tako imajo po župnijah misijone, duhovne obnove in druge vrste priprave na velikonočne praznike. Tudi naša skupnost ima vsako leto takšno pripravo z enodnevno duhovno obnovo. Letos je bila na tih nedeljo.

Ker je med letom bolj malo prilike, da bi se resno poglobili in sprijeli z duhovnim življenjem, pa nam je na voljo ta dan, da ga izkoristimo za poglobitev vere. Povabimo enega izmed duhovnikov, ki nam ob božji besedi pomaga odstriti verske resnice in utrjevati našo vero. Tokrat se nam je ljubeznivo odzval g. dr. Janez Zdešar, delegat za slovenske izseljence in zdomce v Evropi.

V dopoldanskem času smo razmišljali o sv. pismu kot pomoč pri osebnem zorenju v veri in družinski vzgoji. Predavatelj je predstavil sv. pismo — kaj je, kaj obsega, kako je nastajal in kakšna je razlika od drugih knjig. Sem in tja smo morda že kaj slišali, pa smo pozabili. Mnogih stvari pa nismo vedeli. Kot strokovnjak na svetopisemskem področju nam je razlagal božjo besedo z različnih vidikov. Poudarek je bil na celotnem svetem pismu. Ne samo nova zaveza, ki je lažje razumljiva, ampak tudi stara zaveza. Ene

brez druge ni. Obe sta enakovredni. Stara zaveza je knjiga o Bogu, nova zaveza pa knjiga o Jezusu Kristusu. Kdor ne pozna stare zaveze, ne more razumeti nove zaveze. Če ga v celoti sprejemamo in proučujemo, je to prava obogatitev za človeka, ki nas usposablja za življenjski boj.

Dopoldan je hitro minil. Premalo časa je bilo, da bi se še podrobneje pogovarjali o vprašanih, ki so se ob predavanju porodila. Po kosilu smo imeli prosto do druge ure.

Popoldansko predavanje pa je bil praktičen primer, kako se lotiti svetopisemskega odlomka. Evangelij tihe nedelje smo prebrali in skušali izluščiti pomen, ki ga ima za moje osebno in družinsko življenje. Ta odlomek (Jan 12, 20—33) govori o trpljenju, ki Jezusa čaka. Seme mora umreti, da obrodi nov sad. Tudi Gospod gre skozi trpljenje v poveljčanje. Poveljčanje pa je v smrti.

Nato so se vrstila vprašanja. Še in še bi se nadaljevalo, pa nas je čas priganjal k spokornemu opravi-lu. Za zaključek duhovne obnove je bila maša v kapeli. Med spovedovanjem smo molili križev pot in rožni venec. Praznična maša je bila to nedeljo samo v St. Arbogastu, zato se nas je zbralo kar lepo število. Ob prepevanju postnih pesmi in

belgija

LIMBURG-LIÈGE

Sredi januarja je v Eisdenu bil praznik Bratstva med narodi. Vidno mesto pri tem praznovanju so zavzeli Slovenci. Njim odrejen prostor v Kultureel Centrumu so okrasili z narodnimi motivi. Gospe in gospodične v narodni noši so gostom prijazno stregle s pecivom in čašo vina. Zelo prijetno srečanje s prijatelji drugih narodnosti.

Priloge za ta slovenski nastop je vodila ga. Anica Varzsak-Kos v sodelovanju ge. Anice Ajdišek-Klemenčič, ge. Ivanke Cverle, ge. Lidije Cverle-Labus, ge. Klotilde Čermelj, ge. Slavke Labus, ge. Elze Kovačlofski-Jarc in ge. Anice Žabot.

Vsem veljajo naše čestitke in zahvala.

Naši rajni: Pred božičem lani je v Ivanjem selu pri Rakeku umrla ga. Jožefa Batistič, mati inž. Lada, znanstvenega raziskovalca na kat. univerzi v Louvainu. Iskreno sožalje.

V Melenu je po težki bolezni umrl g. Ivan Hozjan, star 52 let. Njegovo življenje ni bil praznik. Kmalu po zaposlitvi v rudniku se je težko ponesrečil in so mu po dolgem neuspelem zdravljenju morali odrezati nogo. Ko se je z leti nekako sprijaznil s svojo usodo, si postavil lep dom, se ga je lotila bolezen, ki danes mori starejše in mlajše. Njegovi zadnji meseci so bili spet meseci velikega trpljenja. Rajni Ivan je v življenju imel to srečo, da je imel ženo, ki mu je v vseh križih življenja zvesto stala ob strani.

Vdovi ge. Sonji, roj. Bukovec, in sinovoma izrekamo krščansko sožalje.

V Maria-Heide je mirno v Gospodu zaspal g. Janez Gajšek, upokojeni rudar, star 75 let, roj. v Št. Vidu pri Grobelnem. Rajni je bil priden delavec, prijatelj reda, velik ljubitelj narave, družinski človek in poštenjak. V javnosti smo ga malo videli. Množica iz vseh narodnosti na tem rudarskem področju pa je pokazala, kako spoštovan je bil rajni Johan

Pok. g. Janez Gajšek

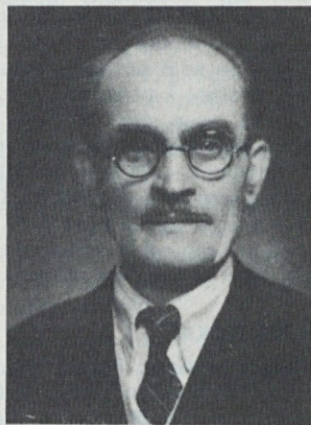
Gajšek. Zadnji pozdrav smo mu izrekli z molitvijo in slovensko pesmijo.

Vdovi ge. Ljudmili, sinu Johanu, sestrama ge. Angeli in ge. Mariji ter številnim sorodnikom izrekamo krščansko sožalje.

Gornje poročilo je bilo pripravljeno že za marčno številko Naše luči, pa se je na poti v tiskarno izgubilo. Oprostite!

Po krajši, a težki bolezni je v Zwartbergu umrl g. Karel Romih, rojen 1930 v Celju. Njegova življenjska pot je od zgodnje mladosti bila s trnjem posuta. Vendar je rajni bil izredno priden delavec, dober prijatelj, zvest svojemu narodu. Ni mu

Pok. Anton Podgorelec iz Lodelinsarta

ob različnem sodelovanju pri maši, smo se zahvalili Bogu za ta dan, ki ga nam je dal doživeti. Upam, da smo odšli s te duhovne obnove obogateni sami in da bomo lahko tudi drugim posredovali kaj od tega spoznanja. Za mnoge je danes božja beseda „mrtva“, ker je njihovo mišljenje posvetno in „bog“ njihov standard.

Velikonočni prazniki: Čim bolj se približuje veliki teden, temveč je nemira v človeku. Nekatere skrbi, s čim bodo obdarovali svojce, druge, kako bodo prišli domov, enim pa je to še vrednota in prilika za pripravo na praznike. Človek in vsa družina se morata zbrati in umiriti, če hočeta, da bo velika noč praznik „vstajenja“.

Na veliko soboto dopoldne je bil blagoslov velikonočnih jedil po različnih krajih. To je še lepa navada, da tudi tisti prinesejo k blagoslovu, ki sicer bolj redko zaidejo v cerkev. Brez tega zanje ni praznikov. Toda, ali ni to le premalo? Velika noč je vse kaj drugega, kot obložena miza z blagoslovljenimi jedili.

V soboto zvečer smo obhajali velikonočno vigilijo. Čeprav je obred trajal precej dolgo, smo bili veseli, da smo v domačem jeziku poslušali božjo besedo in globlje podoživljali Gospodovo vstajenje. Berila iz stare zaveze imajo tako bogato sporočilo, da se ob njih moraš zamisliti. Potem obnovitev krstnih obljub, petje velikonočnih pesmi in zvonov človeka postavijo v čas, ko je še doma praznoval praznike.

Na praznik sam smo imeli ob 9. uri dopoldan slovesno peto mašo skupaj z Avstrijci. Mogočno petje in ubranost nedeljskega bogoslužja je vse močno pritegnilo k sodelovanju. Tudi ostali maši sta bili dobro obiskani.

Preostali del rojakov je preživel praznike v Sloveniji.

Na velikonočni ponedeljek je bila kapela v Altachu polna; izredno številno rojakov pa je prišlo k maši v Rankweilu.

Tako kot pomlad prinaša novo življenje in brstenje, tako naj bi tudi prazniki velike noči pognali novo življenje v srcih kristjanov.

bilo žal denarja za slovenski tisk. V tem je bil zgled mnogim. Rojaki in sosedje so ga v lepem številu spremljali na zadnji zemeljski poti.

Vdovi ge. Malči Levovnik in otrokom izražamo krščansko sožalje.

Nova hčerka božja: V družini Di Nunzio-Mlekuž se je rodila hčerka, ki je ob krstnem kamnu dobila ime Darjana. Toplo čestitamo in želimo obilje božjega blagoslova pri vzgoji.

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

Najstarejši Slovenec v zahodni Belgiji — je umrl! Bil je to g. Anton Podgorelec iz Lodelinsarta, rojen 8. maja 1896 v Pavlovcih (Prekmurje, Slovenija), ki je prišel k hčerki ge. Ireni Kulcsar v Belgijo leta 1973. Po daljši bolezni nas je zapustil 27. marca t. l. Bil je miren človek, vedno z nasmeškom na obrazu in vsi smo ga radi imeli. Naj počiva v miru v tuji zemlji, svojem pa naše krščansko sožalje!

Letos bomo imeli *slovenske šmarnice*: v nedeljo, 12. maja, v Flénu ob 15. uri v župni cerkvi Ste. Barbe in v četrtek, 16. maja, Vnebohod Gospodov, pri Fatimski Mariji v Pironchampsu (Châtelineau) ob 16. uri. Pridite na oba kraja v čim večjem številu, da skupaj počastimo Mater božjo v njenem mesecu!

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, Impasse Hoche, poleg Slovenskega doma.

Vsa Cerkev praznuje letos *Metodovo leto*, ker je poteklo 1100 let od njegove smrti. Sv. Metod je bil s svojim bratom Cirilom velik apostol in učitelj Slovanov, oba je sedanji papaž proglasil za zaščitnika Evrope. Skupaj z drugimi narodnostmi bomo Slovenci proslavili to obletnico v *nedeljo, 9. junija*: ob pol sedmih popoldne bo v pariški katedrali

slovesna maša, ki jo bo vodil pariški kardinal Lustiger in kjer bomo tudi Slovenci sodelovali s petjem. S svojo udeležbo pri tej maši pokažimo tudi na zunaj, da znamo ceniti delo naših slovanskih apostolov.

Pri pariški založbi Les Editions du Cerf je v marcu *izšla knjiga profesorja Draga Ocvirka „LA FOI ET LE CREDO“*. Profesor Drago Ocvirk uči na Bogoslovni fakulteti v Ljubljani in na Katoliškem Inštitutu v Parizu, pomaga pa tudi pri petju pri našem bogoslužju, za kar smo mu zelo hvaležni. Veseli smo njegovega uspeha in mu iskreno čestitamo.

MELUN (Seine-et-Marne)

Skupne maše bodo: v nedeljo, 5. maja in v nedeljo, 2. junija, obakrat ob devetih popoldne v poljski cerkvi v Dammarie.

LYON

Slovenski duhovnik bo v tednu po prvi nedelji v maju v Lyonu, kjer bo skupna maša v nedeljo, 12. maja.

LA MACHINE (Nièvre)

K naši maši se bomo zbrali na praznik Vnebohoda, 16. maja, ob devetih popoldne.

CHATEAUROUX

Srečali se bomo na binkoštni ponedeljek, 27. maja. Maša bo ob desetih popoldne.

TUCQUEGNIEX-MARINE

Bela žena s koso kosi dalje. Ugrabila nam je zelo poznano, dobro, zavedno, 93 let staro Slovenko, gospo Rožetovo. Poslovila sva se od nje gospod Dejak in jaz z govorom in slovensko pesmijo.

Istočasno, ko smo tukaj pokopavali gospo Rožetovo, so pa v Studenem pri Postojni nesli k pogrebu svakinjo moje žene, Franco Lenarčič.

Naj v miru počivata obe! V prihodnji številki Naše luči bomo o ge. Rožetovi kaj več povedali.

J. J.

PAS-DE-CALAIS IN NORD

Veliki teden in veliko noč smo v letu cerkvenih poklicev posebno lepo in slovesno obhajali. Veliko rojakov je zlasti na velikonočno vigilijo in na veliko noč napolnilo cerkve in se srečalo pri obhajilni mizi. Na pomoč je prihitel g. Jože Flis iz Pariza. Lepo se mu zahvaljujemo za pomoč in njegov prijazen obisk na naš Sever.

Po krstni vodi so bili prerajeni na vigilijo v kapeli N. D. de Lourdes v Bruay-en Artoisu: Delphine Andrey Kwiczor, Richard Bonvoisin, Gilles Bonvoisin, Nathalie Bonvoisin. Na samo veliko noč pa prav v istem kraju Remy Charlet in Nathalie Bazenet. Naj jih spremlja božja milost!

Prvo sv. obhajilo bodo prejeli otroci na vnebohod, 16. maja, ob 10.30 v kapeli Matere izseljencev. Lepo vabljeni na praznik naše mladine.

V ponedeljek, 1. aprila, nas je v bolnišnici Beaumont *zapustila* ga. Marija Princ v svojem 86. letu življenja. Pred dvema letoma je v dveh mesecih zgubila oba sinova in tako popolnoma osirotela v svoji visoki starosti. Dobri rojaki so ji v največji sili prišli streč in jo skrbno negovali. Pristrčna jim hvala! Pokopana je bila na veliko sredo v kapeli Matere izseljencev v Méricourtu.

Naj se v Gospodu odpočije od svojega truda!

FREYMING-MERLEBACH

Materinski dan v nedeljo, 17. marca, se je zelo dobro obnesel. V dvorani našega doma se je zbralo kakih 60 mater in žena. Lepo je bilo videti naše otroke, ki so v obliki deklamacij in petja ob spremljevanju flavte izražali materam svoje čestitke in hvaležnost za vse dobrote, ki jim jih izkazujejo, in prosili Boga, da jim vse to stotero poplača, ker jim oni sami tega ne bodo mogli nikdar dovolj povrniti. Potem je sledila prijetna zakuska ob prepevanju domačih pesmi s spremljanjem kitare. Srečanje se je zavleklo do ve-

čera. Udeleženci so se srečni in zadovoljni vrnili domov.

Tudi *blagoslov velikonočnih jedil in pirhov* je lepo potekel. Zvečer smo imeli pa prvič velikonočne obrede in potem sv. mašo. Udeležba je bila prav razveseljiva. Na veliko noč dopoldne pa v kapeli hospica St. Elisabeth. Videti je bilo precej ljudi, ki so prišli od daleč. Premem sv. obhajila je bil pri obeh mašah zelo številen. Veličastno petje je še posebno olepšalo to bogoslužje.

Drugih novic za danes nimamo. O poteku blagoslovitve naše kapele 30. aprila upamo, da bomo lahko kaj lepega poročali prihodnjic.

RUELSHEIM (Alzacija)

V nedeljo, 19. maja, ste vsi Slovenci vljudno vabljeni, da se udeležite skupne hvalne daritve, ki bo ob treh popoldne v kapelici N. D. du Chêne.

TOULON

13. januarja je v Toulonu *umrl* Leopold Maguš, doma iz Maribora, v starosti 79 let. Pred leti se je z družino preselil v Toulon iz Noméxyja v Vosges, kjer je delal v tamošnji tovarni. Ženi Michèle in sinu Ivanu ter hčerki Jolandi naše sožalje.

ST. RAPHAEL

9. 3. sta se *poročila* Žarko Milič iz St. Denisa pri Parizu in Marie Toscano. Želimo jima vse najboljše na življenjski poti.

nemčija

STUTTART-okolica

Bili smo v Palestini. — Od 3. do 10. marca smo bili na romanju po Sveti deželi. Za potovanje se je javilo 25 rojakov iz Stuttgarta in okoliških mest; torej kar lepa skupina. Vse je potekalo v najlepšem redu. Zgodnje poletje (ječmen že v klasju, trgategv pomaranč) po izraelskih ravninah, dolinah in pogorjih, obseva-

nih od jutra do večera po toplém soncu, je vtisnilo romarjem svoj posebno prijeten pečat.

Potovanje smo pričeli v Jopi in ga še istega dne nadaljevali preko Cezareje, Hajfe s Karmelom, Aka in severnogalilejskega gričevja do Tiberije ob Genezareškem jezeru. Naslednjega dne smo obiskali Goro blagrov, Tabgho, Kafarnaum, goro Tabor in Jordan ob izteku iz jezera. V sredo, 6. marca, nas je vodila pot preko Kane v Nazaret in nato skozi Ezdrelonsko ravnino in Jordansko dolino do Jeriha, Mrtvega morja, Kumrana, Betanije v Jeruzalem. Tu smo ostali od srede zvečer do nedelje zjutraj, obiskali vse pomembne točke mesta in se zapeljali še na obisk Betlehema, Hebrona, Ain Karema in Emavs.

Teden dni skupnih poti, skupne radovednosti, sprejemanja zgodovinskih utripov dežele in krajev, dojemanja božjega bivanja na zemlji po Kristusu (Nazaret, Betlehem, Jeruzalem) in vsakodnevno zbiranje ob evharistični mizi, branje svetega pisma in večeri poglobljanja v Jezusovo pokrajino in osebnost, vse to je romarje skovalo v pravo krščansko družino, v skupnost bratov in sester ob prijatelju Kristusu. To zadnje je iz potovanja napravilo božjo pot, kar je bil tudi cilj naše odločitve za polet v Izrael.

Pripravljamo 25-letni jubilej. — V Stuttgartu bomo letos praznovali

BINKOŠTNO SREČANJE

za južni del Nemčije bo letos v nedeljo, 16. junija, (tri tedne po binkoštih) v AUGSBURGU.

Vodilna misel bo posvečena slovanskima blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu ter 1100-letnici slovenske pisane besede.

25-letni jubilej obstoja slovenske župnije. V slovesnost bomo vključili tudi prvoobhajansko in birmansko slavje, ki bo v nedeljo, 23. junija. Slavje bomo pričeli že na predvečer, ko bosta prišla med nas nadškof dr. Alojzij Šuštar iz Ljubljane in škof dr. Georg Moser iz Rotenburga. Pozdravili ju bodo pevci, mladinski ansambel in ministranti s starši. Povabili bomo tudi nekaj nemških gostov.

Zahvala iz Madagaskarja. — Naši lanski prvoobhajanci so poklonili

Romarji iz Stuttgarta v Jopi v Palestini. V ponedeljek, 4. marca, so pričeli s potovanjem po deželi našega Gospoda.

*Pred 25 leti (me-
seca julija 1960)
je pričel gospod
dr. France Felc s
slovenskimi ma-
šami v škofiji
Rottenburg na
Württember-
škem. Na enem
od prvih srečanj
v Esslingenu so
napravili tale
posnetek.*

svoj dar lačnim otrokom na Mada-
gaskarju. V zahvalnem pismu je slo-
venski misijonar Janez Puhani tako-
le zapisal: „Z veseljem sem bral v
Ognjišču, da ste otroci v Stuttgartu
zbrali denar za naše otroke na Ma-
dagaskarju. Gotovo veste, da veliko
otrok tam umira od lakote in bolezi-
ni. Mi, misijonarji, jim pomagamo
kolikor moremo. Moremo pa le toli-
ko, kolikor nam tudi vi pomagate.
Tako bomo še vedno računali z va-
šo pomočjo in se vam lepo zahva-
ljujemo in vse vas in vaše starše
pristrčno pozdravljamo.“

MÜNCHEN

● Ja, *materinski dan* je bil „cukr-
ček“. Izredno lep program, skrbna,
natančna izvedba.

Nekakšno ogrodje sporeda je se-
stavljalo nastop treh skupin otrok
našega sobotnega tečaja: nižje,
srednje in višje. Med posameznimi
točkami teh skupin, pa še v začetku
in na koncu, so se zvrstili ostali na-
stopajoči: mešani pevski zbor, mla-
di muzikanti in skupni nastop vseh,
približno 80 oseb.

Najmlajši so zaplesali (Ples kralja
Matjaža), voščili mamicam (Mami-
ca) in zapeli (Zajček, Kuža Pazi, Ci-
cibani). Svojo nalogo so opravili
zavzeto in zares. Srednji so poveda-
li onomatopoeično pesem (V mli-
nu), ki so se je kljub temu, da je
dolga, lepo naučili, in zapeli (Po-
mladna, V dolin'ci prijetni). Tudi ti

so se s svojim nastopom postavili.
Višja skupina je najprej zaigrala
dva prizora (Župančičeve Kvartopir-
ce in Milčinskega Policaja in Cefiz-
lja), kjer sta z mnogo smisla za hu-
mor nastopila policaj in Cefizelj,
potem pa zapeli (Dobre volje smo
mi, Kje so tiste stezice).

Mladi muzikanti so pokazali, kaj
so se v zadnjem letu naučili. Poseb-
no so presenetili v sedemčlanski
sestavi orkestra, pa seveda tudi
oba mala pevca oz. pevec in pevka,
sta postavila moža. Mešani pevski
zbor je nastopil dvakrat (Svarjenje,
Tam za turškim gričem, Perice, Ve-
černica), kjer je bilo opaziti veliko
dinamike, čista pevska linija je pa
slejkoprej že značilna za sploh vse
petje zbora in otrok. V zadnjem na-

*V Krefeldu ter
okolici naši Slo-
venci niso in ne
bodo pozabili na
naše stare obi-
čaje. Tako smo
tudi to leto nesli
velikonočna je-
dila k blagoslo-
vu, pa čeravno v
majhnem števi-
lu, ker je mnogo
naših rojakov
odšlo k svojcem
v domovino.*

Binkoštno srečanje v Gruitnu

**Zbrali se bomo v nedeljo,
26. maja, v mestni dvorani
v Gruitnu.**

**Lepo vabimo vse rojake iz
severne Nemčije, Belgije in
Nizozemske.**

**Začeli bomo z mašo
ob 16. uri.**

Sledil bo kulturni program.
Sodelujejo skupine iz našega
izseljeniškega okvira in gost-
je iz domovine. Nato družab-
nost ob glasbi in plesu.

**Pridite in povabite še
svoje prijatelje!**

stopu so se zbrali vsi nastopajoči,
kar je bilo novo in zelo domiselno,
in zapeli mamam pesem (Sprejmi,
mama), pri kateri sta šolar in šolar-
ka prevzela in občuteno odpela so-
listični del. To je bil veličasten
sklep lepe, pristrčne prireditve.

Kajpada ni smelo manjkati na
koncu obdarovanje: vsi otroci so
nesli svojim in drugim mamam po
eno rdečo vrtnico.

Čeprav je bilo letos pri prireditvi

Najmanjši izrekajo mamam voščilo k njihovem dnevu.

več gledavcev kot prejšnja leta, bi bilo želeti, da bi k tako izbranemu programu prišlo iz naše fare res vse, kar leze in gre. Pa še nekaj: Prireditelji se sami zavedajo, da je bil program predolg. Ne sam po sebi, saj bi se še gledalo in poslušalo, ampak zaradi majhnih otrok, ki dobro poldrugo uro res težko zdržijo.

● *Veliko noč* smo obhajali domače, prisrčno, z veliko udeležbo na cvetno nedeljo, z lepo udeležbo na sveto tridnevje, z manjšo na veliko noč, ko je šlo mnogo ljudi domov. Vsako leto se z od doma prineseni mi butaricami in oljkami kar postavimo. Novo je bilo letos to, da sta na cvetno nedeljo poleg mašnika brala Kristusovo trpljenje še dva

Ga. Milka Birk

Cefizelj jo je policaju popihal skozi sprednja vrata, medtem ko ga je ta čakal pri zadnjih.

posebno za otroke in starejše ljudi. Da je bila izreden organizacijski talent, je bilo splošno znano.

Poldrugo desetletje je trpela na srcu. Pri zdravljenju v bolnici jo je zadela možganska kap. Pred smrtjo je prejela maziljenje bolnikov. Umr-la je pri 63. letih. Njeno truplo so prepeljali v domovino in ga ob zelo veliki udeležbi pogrebcev pokopali v Dragomeru.

Naj pokojna ga. Milka uživa brezmejno veselje pri Bogu! Njenemu soprogu naše iskreno sožalje!

WALDKRAIBURG

14. februarja je v Altöttingu umrl g. *Jože Šmerc*.

Doma je bil v Šmartnem ob Paki.

G. Jože Šmerc

bravca. Sveto tridnevje smo obhajali vselej zvečer ob 7. uri, saj je v takih župnijah, kot je naša, ko živijo ljudje daleč od farnega središča, enotna ura skoraj nujna. Maša na veliko noč je bila slovesnejša kot sicer, petje lepo, navdušeno, veliko-nočno. Tudi na velikonočni ponedeljek, čeprav ni cerkveno zapovedan praznik, se nas je nabralo v župnijsko kapelo kar lepo število.

● V Münchnu je 16. marca umrla ga. *Milka Birk*.

Pokojna je bila Vrhovčeva iz Dragomera pri Brezovici. V družini je bilo šest otrok, trije fantje in tri dekleta. Oče je kasneje kupil gostilno Pod lipco na Rimski cesti v Ljubljani. Ljubljanci so jo zelo cenili. Tja sta npr. zahajala pisatelj Finžgar in arhitekt Plečnik. — Ga. Milka je končala gospodinjstvo šolo, potem se pa zaposlila doma. Ko je bila gostilna po koncu vojne nacionalizirana, je dobila ga. Milka službo v hotelu Slon, kasneje je pa postala šef recepcije na Bellvueju. Leta 1958 sta odšla z možem v Nemčijo, čez štiri leta pa prevzela restavracijo Savoy, kasneje gostilno Hackerkrug, končno pa hotel Erbprinz.

Pokojna gospa je bila izredno prikupna oseba: imela je nekakšen aristokratski nastop, ki je pričal o njeni bogati in lepi notranjosti, bila je zelo družabna, vesela in prijetna. Posebno je treba omeniti njeno dobrotu in darežljivost. Na nobeno prošnjo ni znala reči ne, gostje so se pri Birkovih vedno zelo domače počutili, gospa ni šla nikdar na obisk v domovino brez vrste daril,

Med vojno je bil mobiliziran v nemško vojsko in prišel z njo v rusko ujetništvo. Po vrnitvi iz Rusije se je naselil v Waldkraiburgu, kjer je opravljal različna dela, med drugim je vrtnaril in pomagal pri božjepotnih romanjih v Altöttingu. Slovenskih maš v Waldkraiburgu se je rad udeleževal, tudi še potem, ko je bil že na vozičku, ker so mu bili eno nogo odrezali. Zdravje se mu je vedno bolj slabšalo in preselil se je v dom za ostarele v Töging. Tam ga je zadela delna kap. Potem so mu morali odrezati še drugo nogo. — Na smrt se je lepo pripravil, pri polni zavesti je prejel vse zakramente. Umril je 64 let star. Na njegovo željo so ga prepeljali domov in ga tam pokopali. Naj v miru počiva!

FREILASSING

V družini diplomiranega teologa in sociologa g. Janeza Čuka, ki je nastavljen kot pastoralni asistent v Freilassingu, so dobili prvega sina. Rojen je bil 8. marca 1985 v Freilassingu in dobil ime Marko. Oče je doma od Sv. Duha pri Štofji Loki, mati Milena, roj. Mulec, je pa iz okolice Starega trga pri Ložu. Staršem želimo, da bi jim bil Marko vedno v veselje.

nizozemska

Slovenska folklorna skupina na Nizozemskem je v januarju imela svojo letno prireditev v Heerlerheide. Člani so svoj praznik skrbno pripravili in vnaprej prodali več sto vstopnic. Če všttejemo osebje, ki je bilo zaposleno pri postrežbi, je ta večer bilo v dvorani 1000 ljudi. Za prosto zabavo je v splošno zadovoljstvo poskrbel ansambel Veseli vaški muzikantje.

K uspeli prireditvi iskreno čestitamo.

Slovensko šolo na tem področju obiskuje 23 odraslih učencev, ki študij jemljejo resno. Uči g. Slavko Strman.

„Škrjanček“, ki ga vodi g. Ad Hamers, pa ima trenutno 8 učencev.

Bravo! Vsem kličemo: POGUM!
Gornje poročilo je bilo pripravljeno že za marčno Našo luč, pa se je na poti in tiskarno izgubilo. Oprostite!

Veliko noč smo spet lepo praznovali. Spet smo imeli veliko srečo z vremenom: celo noč dež, zgodaj zjutraj pa jasno. Hvala Zvonu, Harmoniji, ki je z velikonočnimi melodijami obogatila procesijo, hvala Folklorni plesni skupini in društvu sv. Barbare za sodelovanje. Lubšinovala iz Maastrichta sta pri 87 letih tudi navsezgodaj prihitela na naše velikonočno slavje. Bog ju živi! Še vedno z veseljem sprejmeta mohorjevke. Veselita se vnuka, ki je postal zobozdravnik. Naša mala skupnost potrebuje *zvestih ljudi, močnih osebnosti*, ki bodo z vstalim Zveličarjem *sodelovale* pri postopni *obnovi* odnosov med ljudmi in med narodi.

Naši rajni: Užalostila nas je nenadna smrt ge. Hilde Raj, roj. Železnik, rojena leta 1933. Gospa Hilda izhaja iz generacije holandskih Slovencev, ki so kmalu po vojni šli skozi šolo g. Babnika in še danes največ pomenijo. Nismo še pozabili njenega očeta, ki je bil tih, a soliden delavec v slovenski skupnosti. Gospa Hilda je s svojo družino živele v Nemčiji, a se je rada vračala med nas, kolikor je pač utegnila. Njenemu možu g. Marjanu, sinovoma, sestrama in bratu izrekamo krščansko sožalje.

švedska

Meseci si hitro sledijo. Ni dolgo tega, kar smo obhajali božič, a zdaj je že velika noč za nami. Ker imamo v vsakem kraju le enkrat na mesec slovensko mašo, nosi skoraj vsako naše bogoslužno srečanje pečat druge dobe cerkvenega leta. Le enkrat smo se dobili v postnem času, da smo tako v Stockholmu, Köpingu, Helsingborgu, Malmöju, ... zapeli tisto lepo pesem: Daj mi, Jezus, da žalujem in Oljsko gorjo. To so pesmi, ob katerih poživim

Prisrčno vabljeni na

BINKOŠTNO SREČANJE V VADSTENI

na binkošti, 26. maja.

Maša bo ob 12. uri, nato zopet procesija v gotško cerkev, zatem kulturni in družabni program ob godbi Lastovk.

mo pojemajočo gorečnost in obnovimo prvotno zvestobo: „Daj mi, Jezus, da ne zapustimo te nikoli, res nikoli več ...“

Praznovanje, spokornost, bogoslužje — ta mnogovrstna dejavnost Cerkev nas kar nekako spontano potegne v tok odrešenjskega dogajanja; vzbuja veselje, krepi upanje, pripravlja pot spravi, daje priliko za solidarnost z revnimi, vzgaja človečnost pri mladih. Seveda pa k temu poleg slovenske maše prispeva levji delež skupna župnijska dejavnost. Naj omenim nekaj tega.

Cvetni teden je bilo marsikje spokorno bogoslužje. V Helsingborgu in Göteborgu se je bilo pri tem možno spovedati tudi po slovensko. Na cvetno nedeljo je bila postna nabirka za podporo cerkvenim šolam v Mehiki. Samo v Göteborgu so župljani zbrali nad 50.000 kr postnega daru. Lepa pomoč! Še več pa je bilo vredno, da so se otroci po družinah ves post vadili v žrtvi in v sebični misli na bližnjega, ko so varčevali za svoj cvetnonedeljski dar.

Že meseca februarja sta doma v Bučkovcih slavila svojo *zlato poroko* Budjeva iz Landskrone, g. Avguštin in ga. Angela. Skupaj z njima in z njunimi otroki in vnuki se veselimo te 50-letnice, kar sta ustanovila ognjišče, ki preko zveste ljubezni in velikodušnosti daje toliko topline družini in okolju. Svoje lepe pevske sposobnosti sta rada izkoristila Bogu v čast in ljudem v prid. Oltarno občestvo v Landskrone in župnija Bučkovci bosta še naprej tekmovala

la, kdo bo imel daljši del leta v svoji sredi g. Avgusta za organista. Draga zlatoporočenca, Bog vaju še naprej ohrani nasmejana in čila!

9. marca je bil v Göteborgu krščen Danijel Rickard, sin Tabula Mladena in Olge roj. Sovič. Staršema čestitamo, novokrščencu pa želimo pridno napredovanje v modrosti in milosti.

švica

MATERINSKI DAN V OLTNU

So stvari, ki se ponavljajo iz dneva v dan, so pa tudi redko se ponavljajoče, n. pr. enkrat na leto. Med te enkratne spada tudi MATERINSKI DAN, ki smo ga na Solothurnškem področju letos slavili na soboto, 23. marca.

Mati (ki ni le telesna mati) je vedno — t. j. vsak dan skoz vse leto — tu, med svojimi otroki in z njimi ter z njihovim očetom, svojim možem. Morda je to razlog, da tu in tam kdo pojmuje mater za nekaj vsakdanjega, kar pač mora biti pri roki in nikakor ne sme odpovedati. Zaradi takega (neljubega) stanja je na svetu tudi več trpljenja in z raznimi bolečimi izpovedmi popisane papirja. Ker pa ljubezen — in materinska je gotovo ena od višjih stopenj — „vse opraviči, vse veruje, vse upa, vse prenaša“ (1 Kor 13, 7), si mati zavoljo tega ne dela prevelikih skrbi, ampak se nenehno žrtvuje za otroke, za družino. V zahvalo in priznanje za materinsko požrtvovalnost se tudi slavi materinski dan, ki je obenem izziv vsem članom družine, da bi preostalih 364 dni v letu ne bilo ne-materinskih.

Naša proslava se je (po krščanski navadi) začela z mašo ob 16,30. Ljudje so v lepem številu napolnili kapelo Doma upokojencev in pri maši vneto sodelovali. Voditelj bogoslužja je v svojem nagovoru na kratko označil MATER kot prvo družinsko KATEHISTINJO (z zgledom in besedo prva odkriva otrokom dobrega Boga), UČITELJICO (prva uči otroka spoznavati svet v bližnji in

daljni okolici, pa tudi prva mu posreduje znanje materinskega jezika, čeprav — žal — v tujini ne vedno vsaka), VZGOJITELJICO (prva navaja otroka na pravilen način življenja in odnos do vsega obstoječega) in ZDRAVNICO (pri njej otrok najprej išče pomoč in odgovor v svojih telesnih, duševnih in duhovnih zadevah). Blagor družini, ki ima tako mater in kjer družinski člani upoštevajo te materine lastnosti!

Po maši se je proslava nadaljevala v župnijski dvorani. Otroci so med prepletanjem manjšega strahu in večje korajže nastopali s petjem, igranjem na razna glasbila, z branjem, kratkim prizorčkom in deklaracijami. Zares lepo so s tem izrazili hvaležnost materam in predstavili trud s. Avrelije, ki jih je zavzeto pripravljala za to proslavo. Splošno zadovoljstvo je povečalo še ubrano petje oltenškega kvarteta KRANJCI in eno dejanje iz igre o družinskem življenju, ki sta ga uprizorila igralca iz züriške igralske skupine. Vse posamezne točke pa je živahno, iznajdljivo in jasno povezoval napovedovalec Viktor, ki že kar precej let opravlja to nalogo.

Na materinski dan pa so se dobro pripravili tudi tisti, ki so imeli na skrbi cvetje, slavnostni napis, ozvočenje, jedajočo, pijačo in druge potrebne reči. Zato ljudem nikakor ni bilo treba biti v strahu ne za suho grlo in še manj za prazen „žakeljček“, saj je krožnik, na katerem je prevladovala zelo okusna kuhana gnjat, bil obilno nadevan. Resda je bil postni čas, a kdo bi zameril razigranemu občinstvu, če je ob vabečih glasovih harmonike zavrtele podplate ali z domovinsko prorojenim žarom zapelo narodno pesem.

Razšli smo se v veselem razpoloženju, s hvaležnostjo do vseh, ki so nam pripravili to prijetno slavo, in z namenom, da bo naslednji materinski dan ne izjema, ampak pristno potrdilo naše hvaležnosti in ljubezni do mater.

VEČJEZIČNA MAŠA

Na 3. nedeljo v marcu (17. marca) smo se slovenski verniki iz Berna in bližnje okolice prvič udeležili maše za različne narodnosti.

slovinci ob meji

KOROŠKA

Krščanska kulturna zveza v Celovcu prireja leto za letom nastop slovenskih koroških zborov pod naslovom Koroška poje. Letos je bil ta nastop 3. marca v Domu glasbe v Celovcu. Nastopali so pa cerkveni pevski zbori. Prireditve je bila posvečena 1100-letnici smrti sv. Metoda, slovanskega apostola in evropskega zavetnika. Nastopilo je nad 300 pevcev. Glavni govornik je bil slovenski metropolit dr. Šuštar. Prireditve se je udeležil tudi škof Kapellari. — V nedeljo, 24. marca, so imeli pri Sv. Primožu in v Žvabeku bogoslužje v bizantinsko-slovanskem obredu. Maševal je dr. Stanko Janežič, liturgične pesmi so peli mariborski bogoslovci. — Slovenska prosvetna zveza v Celovcu je organizirala 9. marca srečanje rožanskih pevskih zborov na Radišah. Srečanja so se udeležili naslednji zbori: Borovlje, Kočna iz Sveč, Jepa-Baško jezero iz Loč, Bilka iz Bilčovsa in radiški zbor Radiše. — V nedeljo, 17. marca, so bile na Koroškem občinske volitve. Slovenci so postavili samostojne občinske liste. Slovenske liste je volilo nad 400 ljudi več kot pri občinskih volitvah leta 1979. V občinskih odborih bo 45 slovenskih zastopnikov. Najbolje je odrezal Pliberk, kjer imajo Slovenci 7 mandatov. V Straji vasi na Zilji so dobili 2 mandata. Razočarale so pa Sele, kjer so Slovenci dobili en mandat manj (4) s 180 glasovi, socialisti so pa dobili 284 glasov. —

Maša je potekala v nemškem, italijanskem, slovanskem in latinskem jeziku. Škoda le, da se naši verniki niso k tej maši zbrali še iz malo širše okolice, kar bi gotovo vsaj za prvič bila lepša predstavitev, da so tu (pa še kaj drugega). Vsekakor pa se je tudi pri tem skupnem bogoslužju spet pokazalo, da „tukaj ni več ne Grka ne Juda . . . , ampak je vse in v vseh Kristus“ (Kol 3, 11).

Igralska skupina prosvetnega društva Radiše je naštudirala Molierovo komedijo Lažnivec. Z njo je nastopila doma in po raznih odrih na Koroškem. — Združene železarne Avstrije, ki je državno podjetje, so sklenile, da bodo s koncem leta zaprle žičarno v Borovljah, češ da ni rentabilna. Proizvodnjo bodo prenesli v Bruck an der Mur. To je Borovljane zelo prizadelo. Posebno so razočarani člani socialistične stranke, ker jih je stranka s predsednikom Sinovcem pustila na cedilu.

GORIŠKA

Slovenski duhovniki iz dekanatov Štandrež in Devon so skupaj z Apostolstvom sv. Cirila in Metoda v Gorici priredili 3. marca proslavo 1100-letnice smrti sv. Metoda. Proslava je bila v Kat. domu v Gorici. Udeležil se je tudi goriški nadškof. Glavni govornik je bil dr. Stanko Janežič. — Duhovnija sv. Ivana v Gorici je v marcu priredila kratak teološki tečaj. Tri četrtke so bila predavanja. Predavatelj so bili dr. Oskar Simčič, dr. Marino Qualizza (Hvalica) in dr. Anton Stres. — Župnik v Devinu, msgr. Ivan Kretič, je 6. aprila obhajal 50-letnico mašništva, ob enem pa 30-letnico, kar je župnik v tem kraju, ki je nekoč imel slovensko večino, sedaj je pa že več Italijanov kot Slovencev. Po rodu je Vipavec, gimnazijo je študiral v škofovih zavodih, zadnji dve leti pa v Kopru, ker mu fašisti niso dali več potnega lista. — Za katoliški tisk so letos na Goriškem darovali 4.271.000 lir. — Ob svoji 60-letnici je Goriška Mohorjeva družba razpisala literarni natečaj. Prva nagrada znaša 1 milijon lir.

TRŽAŠKA

Slovensko karitativno društvo (SLO-KAD) praznuje letos 20-letnico delovanja. Leto za letom priraja počitniške kolonije za otroke v Dragi in po raznih drugih krajih. — Mladinski pevski zbor tržaške glasbene matice je gostoval v Franciji. Na mednarodnem tekmovanju v Nantesu je prejel drugo nagrado. Gostoval je tudi v Angersu. — Radio Trst že 20 let prenaša nedeljsko mašo iz rojanske cerkve. Za obletnico je maševal tržaški škof Bellomi. — Župnija sv. Jožefa v Ricmanjih je praznovala 80-letnico obstoja. Jubilej so

praznovali z verskimi in kulturnimi prireditvami. — Zveza cerkvenih pevskih zborov je priredila 17. marca v tržaškem Kulturnem domu revijo Pesem mladih. Nastopilo je 14 zborov s približno 450 pevci. Zapeli so 42 pesmi. Pevcem se je na koncu zahvalil tržaški škof za lep pevski užitek in prizadevnost pevcev. — Openski otroci so pripravili 30. marca svojim materam lepo materinsko proslavo. — V tržaškem Kulturnem domu so priredili revijo godb na pihala. Nastopili so: pihalni orkester Breg, godbeno društvo iz Nablazine, godbeno društvo iz Proseka in italijanska godba iz Lavariana pri Vidmu. — Nabirka za katoliški tisk na Tržaškem, ki so jo izvedli v mesecu tiska, je dosegla vsoto 4.550.250 lir.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA

Sydneyska mladina je organizirala 1. februarja Disco večer. Čisti dobiček 427 dolarjev so namenili lačnim v Etiopiji. — Ob obletnici blagoslovitve slovenske cerkve sv. Družine v Adelaidi so povabili adelajdskega nadškofa, ki je daroval spominsko mašo. Navzoča je bila tudi županja, ki rada pride med Slovence. Nadškof je posebej občudoval narodne noše. Verniki so mu darovali sodček vina in hleb domačega kruha, česar je bil nadškof zelo vesel. — Po vseh krajih, kjer obstajajo slovenske skupnosti, se pripravljajo na nastop slovenske mladine, ki bo letos v Adelaidi 31. avgusta. — Redna slovenska božja služba je v Melbourneu, Sydneyu in Adelaidi. Poleg tega so za veliko noč obiskali slovenski misijonarji še 11 krajev, tudi daljno Tasmanijo, da so verniki mogli opraviti velikonočne dolžnosti. — Načrt za gradnjo Doma počitka v Kewu se počasi bliža uresničitvi. Načrti so narejeni, dve hiši, kjer bo stal bodoči dom, sta podrti. Čim bo dano gradbeno dovoljenje, bodo začeli z zidanjem. Seveda bo pa treba zbrati še dosti sredstev, da bo načrt prešel v dom. Slovenka Julka Mrčun je v ta namen sama darovala 8000 dolarjev.

ARGENTINA

Pod vodstvom znanega himalajca g. Dinka Bertoncija je 11 Slovencev plezalo na Cerro Capilla, ki je najvišji vrh v bariloških Andih. Nanovo so prebarvali križ, ki stoji na tej gori. — V Slovenski hiši v Buenos Airesu so 20. marca imele božjo službo slovenske osnovne šole v tem mestu. Po maši so se udeleženci zbrali v dvorani, kjer so med drugim zaigrali praviljično igro Sneguljčico v režiji Mihe Gaserja. — Slovensko gledališče v Buenos Airesu je naštudiralo Molierovega Namišljenega bolnika. Predstave so bile v dvorani Slovenske hiše. Istočasno sta v avli razstavljali slikarki Andreja in Margjeta Dolinar. — Društvo Zedinjena Slovenija je priredilo na belo nedeljo v Slovenski vasi v Buenos Airesu Slovenski dan. Posvečen je bil 40-letnici zdomstva.

ZDA

Slovenska fara sv. Štefana v Chicagu postaja vedno manjša. Pred 80 leti so vzdali temeljni kamen. Slovenci se selijo v druge dele Chicaga in tako je sedaj župnija dvojezična, slovensko-angleška. Okrog cerkve prebiva sedaj največ Špancev. Vendar pa Slovenci nočejo še umreti. — Več kot 400 rojakov se je udeležilo Pristavske noči, ki jo je vodstvo slovenske pristave organiziralo v šenklerškem narodnem domu v Clevelandu. — V Slovenskem domu v Clevelandu je dramsko društvo Lilija priredilo veseloigro Stari grehi.

KANADA

Dva slovenska misijonarja sta obiskala torontske Slovence. Najprej je prišel Tomaž Podobnik, za njim pa Peter Opeka, ki gradi na Madagaskarju novo cerkev, za katero so rojaki radi darovali. — Župnija Marije Pomagaj v Torontu je imela v letu 1984 163.249 dolarjev dohodkov in 151.353 dol. izdatkov. Verniki iz župnije so darovali za misijone in razne cerkve 43.535 dolarjev. — Po nekaj letih premora so v Montrealu spet začeli v okviru kat. Misije s slovensko sobotno šolo. — Torontska folklorna skupina Nagelj je praznovala 25-letnico delovanja. — Finančno poročilo za leto 1984 v župniji Marije Brezmadežne izkazuje 191.131 dolarjev dohodkov in 189.800 dolarjev izdatkov.

Iz srca izhaja vsa kultura, ne iz možganov

Kaj naj bi bila kultura? In kaj kultureno življenje?

Je kultura predvsem ustvarjanje na področju umetnosti, kot so pisateljstvo, pesnikovanje v besedi, glasbi, barvah, oblikah? Je kulturno življenje tudi sprejemanje obiskovavcev, poslušavcev, občudovavcev, bravcev? Ali kultura in znanje stopata vstric? Pa

med vrsticami

(nadaljevanje s 13. strani)

velik del njihovih možnosti za razvoj, bodočnost in blaginjo.

Hudo, nepopisno hudo, *grozno* pa je, da jih hočemo zrobotizirati, priličiti dogmam (= nespremenljivim resnicam) in našim zastarelim mašinam tako, da bodo iz njih — predvsem pa iz samih sebe — iztisnili dolarje, da bomo lahko odplačali pufe! Pufe, ki so nastali zavoljo neekonomskega trošenja, zavoljo politično postavljenih tovarn, zavoljo gradenj, pri katerih so strokovnjaki že vnaprej opozarjali na ekonomsko katastrofo, zavoljo korupcije vseh vrst, itd. Za vse tiste naložbe, ki niso imele druge utemeljitve, kot je „utemeljitev“ v čarobnem obrazcu, da se dá s silo narediti vse, celo proletariat, če ga ni. (Da smo pri tem mirne duše uničevali kmetijstvo, zazidavali najplodnejšo zemljo itn., to so znane stvari.)

Namesto da bi vsaj zdaj odstopili od represivne (= prisilne) politike, ki ne izkorišča le naravnih bogastev čez vse mere, ampak tudi ljudi! Ne! Zdaj je treba že tudi otroke vpreči v ta voz! Serijska proizvodnja dela v c e v za (nizko razvito) tehnično bazo pomeni hudodelstvo nad našimi otroki, nad narodi in nad njihovo ustvarjalnostjo kot tako.

(Spomenka Hribar, „Narod, nacija in nacionalizem“ tihe grožnje, Nova revija, 19/20.)

ZALIV, Trst, dec. 84/132—138.

znanost, ali je ta najvišja oblika kulture?

Kultura mi pomeni dosti več in velikokrat nekaj čisto drugega. Ob tej besedi pomislim predvsem na kulturo človekovega duha, ki sega v neskončnost, na kulturo duhovnega življenja, ki živi v večnost, na kulturo človekovega srca, ki se je osvobodilo sebičnosti in je brezmejno v hotenjih in čutenjih. Srčika kulture je človekova srčna kultura, srčika kulturnega življenja človekova vsestranska in vseobsegajoča dejavnost, ki izpolnjuje njegova hotenja po lepem in dobrem, ki človeka z nesebičnim razdajanjem samega sebe dviga in z njim vred vse človeštvo.

Zato človek s srčno kulturo ne pozna spletk, zahrbtnega rovarjenja, stremušva, podkupovanja, zavisti, laži, goljufanja, ponarejanja, prefinjenega nagajanja, blatenja, iskanja lastnega jaza na račun drugih.

Človeka s srčno kulturo ne prepoznamo po izobrazbi, akademskem naslovu, znanju ali položaju, temveč po duhovnosti, modrosti, krepostih in vseh tistih oblikah ljubezni, ki jih v svojem pismu našteva apostol Pavel. Posedovanje srčne kulture ni vezano na nobeno vero niti na politično prepri-

čanje. Zato si je tudi kristjani ne moremo lastiti, saj smo sami dostikrat brez nje.

Človek, ki goji kulturo srca, išče duhovnost, do katere se je že stoletja pred Kristusom dokopala indijska modrost, ki pravi, z Bogom je prežeto vse, kar se premika v tem gibajočem se svetu. Zato je človek le iskavec lepote, resnice, najvišjega dobrega in se v lepoti, ljubezni in dobrih delih uredničuje; človek spoznava lastno dušo in se dviga nad sebičnost; celo svoje grešnosti se zaveda in prosi Boga, naj mu da to, kar je dobro, saj je dobro vsakdanji kruh našim dušam.

Ta prastara duhovnost je vcepljena v človekovo notranjost kot resničnost, kot naravni zakon človekovega duhovnega življenja, zasidrana je v njegovih željah. Človek s srčno kulturo je zato tudi človek duha, in ne samo telesa. Čeprav se v delu njegov hrbet upogiba nad trdo zemljo, mu v hvaležnosti zatrepeta srce, ko izpulji iz nje njen sad. Čeprav mu roke grebejo po zemlji in jo zaliva s svojim znojem, si tega sadu ne bo prilaščal samo zase, ampak ga bo vračal Stvarniku in znal deliti z drugimi. Čeprav je osem ur priklenjen nad strojem, se bo človekov duh znal vzradostiti ob lepoti in dobroti in se v trenutku odmora zmoget rešiti spon tekočega traku.

Veliko je stvari, ki jih človek ne more dojeti z razumom in čuti, a jih dojema s srcem, jim daje rast in življenje; veliko je stvari, za katere ne prejema

plačila in priznanja, nagrad in diplom, a jim z veseljem posveti in žrtvuje vse življenje. Veliko je stvari, ki ponižujejo človekova hotenja in ga žalijo, a človek ne odgovarja z maščevanjem in hudobijo. Za vse to je potrebna kultura duha.

Velikani naše slovenske kulturne preteklosti so bili velikani duha in srčne kulture. Zato so večni in njih dela nesmrtna. Zaradi njih lahko Slovenci vsako leto proslavljamo svoj kulturni praznik in iz korenin te kulture živimo. Pri tem pa se lahko vprašamo, koliko je v današnjem proslavljanju resnične kulture duha. Ali se lahko tudi mi osebno pridružimo takemu proslavljanju kot ljudje kulture?

Človek kulture je vsak, ki obvlada umetnost ljubezni in ne samo leporečnega besedičenja; vsak, čigar notranja harmonija je skladnost z najbližjimi in Bogom; ker ni umetnost samo harmonija zvokov; vsak, čigar notranja ubranost je radost nad življenjem in delom, ker ni umetnost le ubranost barv na sliki; vsak, čigar odigravanje življenjske vloge je izpolnjevanje Stvarnirove volje, ker ni umetnost le podajanje vlog na odru; vsak, čigar življenje

je hvalnica stvarstvu, ker ni umetnost le opevanje življenja in obtožba bridkosti, krivic, nasilja.

Diamant se je izgubil v blatu in vsi ga iščejo:

Eni gredo na Vzhod, drugi na Zahod, vsakdo bi ga rad našel.

Ali ga je pogoltnila reka, se je morda izgubil v skalah? Kabir, Tvoj služabnik, ve edini njegovo pravo ceno:

Najde ga in odnese, v še gorkem prgišču svojega srca.

(Kabir, veliki pesnik in mistik srednjeveške Indije, prevod Capuder)

Najsi je ta diamant verovanje v Lepoto, Resnico, Ljubezen, Boga, najsi je duhovnost ali kultura, njegovo bivališče je samo človeško srce: od prvih začetkov kulture človeštva, na vse večne čase.

Iz srca izhaja vsa kultura, iz srca je privrela tudi naša, slovenska kultura: Iz srca svoje so kali pognale, mokrocveteče rožce poezije.

V. KRŽAN

Vzgajajmo predvsem k dobroti!

Podoba je, da bomo čez nekaj let imeli strašno učeno generacijo.

Kaj si naj drugega misli človek, ko gleda, kako starši vozijo svoje nadobudneže, ki sicer še niso okusili pravih šolskih klopi ali pa sedijo na najmanjših stolih, na razne jezikovne tečaje, k vsem mogočim gimnastikam, v glasbene šole in k mnogim drugim učnim uram.

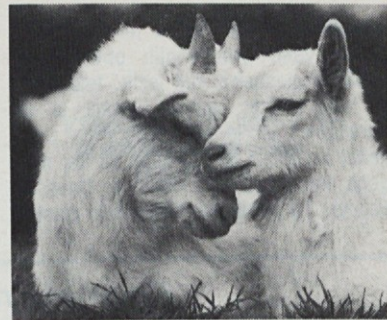
Morda starše pri tem nosi družbeni tok, ki mu pravimo družbena veljava in ugled. Menda ne bodo starši ugledni, če ne kupijo svojemu otroku že v vrtcu kotalk za jesensko sonce ali drsalk za zimski mráz in kmalu nato še smučič, in ki za nameček nočejo (pravzaprav ne morejo) plačati tedenskega ali desetdnevnega smučarskega tečaja, ki ga organizira vrtec ali šola, in ki je, to vam bodo učitelji (vzgojitelji tako ne znajo, nočejo ali pa nimajo časa biti več — morda pa tudi ne smejo, kdo ve!) posebej povedali, zelo koristna reč za otrokov normalni biološki, fizič-

ni in duševni razvoj.

Ne, ne, ugledni so tisti starši, ki si v potu svojega obraza, včasih že kar krvavo težko odtrgajo še svoj del, samo da lahko otroku omogočijo normalno vključevanje v „pedagoški proces“, kot se tej stvari, ki v resnici ni prav nič drugega kot lep vir socialnega in še katerega razlikovanja, reče malo drugače.

Nekateri, ki pa kljub temu, da so pripravljani dati otroku vse, tega ne zmorejo, morajo pač požreti ali preboleti otrokovo vprašanje, zakaj pa on ne more iti smučat, zakaj pa on nima drsalk in tako naprej.

Kar milo se mi stori, ko poslušam starše, ki razlagajo, kako so iz dneva v dan zaposleni s popoldanskimi obveznostmi svojih otrok. Saj nekateri ne delajo drugega, kot vozijo otroke s tečaja na tečaj, od klavirja k solo petju, od violine k ritmični gimnastiki, s plavanja k nemščini, s smučanja na svoobodni ples. Seveda je lepo slišati, če

mamica ob napetih ušesih svojih sodelavk naroča svojemu otroku, da ja ne bo pozabil dresa za gimnastiko in da bo vzel tople rokavice, sicer ne bo mogel dobro zaigrati vaje na violini.

Zares velika in brezmejna je naša skrb za možganski in duhovni blagor naših otrok. Poleg redne šole, ali vrtca, kar je, tako mislim, za otroka več kot dovolj obveznosti, smo otrokom naložili še kup obveznosti, pri čemer sploh nismo pomislili, ali so to res stvari, ki ga napolnjujejo z veseljem, in ali je prav, da to pogosto počnemo brez njegove resnične privolitve.

Toda zdi se, da je vendar lažje oblikovati otrokov razum, njegove telesne sposobnosti kakor bogatiti srce. Lažje zato, ker so to stvari, ki imajo družbeno veljavo in zato visoko ceno.

O kulturi srca, o dobroti, nesebičnosti, prijaznosti, kdo pa bi danes še razpredal o teh stvareh, ker je tako jasno, da s temi lastnostmi ne prideš dlje kot do tistih, ki so odpisani (zaradi starosti ali bolezni) in edini iskreno sprejemajo te človeške razsežnosti.

In kdo bo vedel, kakšne otroke imaš, če jim boš posvetil popoldanski in večerni čas, ko jim boš iz dneva v dan dopovedoval, da to lahko in tega ne smeš, da je to dobro in ono slabo, da so te besede lepe in dobre, one pa zanič ali celo žaljive, in da ni otrok na svetu sam, ampak so še drugi, prav tako potrebni in žejni vsega, kar si želi on sam. Ja, malokdo bo to videl in uvidel. Morda starejši človek na avtobusu, če mu bo tvoj otrok kdaj odstopil prostor, ker se mu bo zdelo samo po sebi umevno, da to mora storiti.

Če je staršem jasno, kaj so bistvene vrednote, ki jih je treba gojiti in pri njih tudi vztrajati, pa če se otrok zaradi tega v trgovini pred blagajno meče po tleh (ker ni kakor sosedov dobil

sladkarije), potem sploh ni vprašanje, ali ob vseh prezgodnjih obveznostih otrok še glasbena, tuji jezik, telovadba in tako naprej, ampak ostaja le še vprašanje, ali je ob preostanku tistih nekaj ur sploh še kaj časa za kaj drugega kakor za družinsko in človeško vzgojo. To dvojce pa lahko dajo pristno

le starši, pa naj bodo kovači ali univerzitetni profesorji.

Toda kako težko je biti vesel nad svojimi otroki, če ne govorijo o njih, da so sposobni, ampak pravijo le, da so dobri. To pa je v teh časih res. Toda to je že stvar človeške nečimrnosti.

NACE POLAJNAR

Slovenska razmišljanja

Korenine slovenske tragedije

SLOVENSKA MORA

Letos poteka štirideset let od konca druge svetovne vojne. Za Slovence žal tudi štirideseta obletnica sramotnega pokola dvanajst tisoč slovenskih protikomunističnih bojevnikov, ki so jih Angleži že po končani vojni iz Avstrije vrnili Titovi vojski in jih je dalo takratno slovensko politično vodstvo v mesecu juniju 1945 brez slehernega sojenja in brez ugotavljanja osebne krivde pobiti. Tisoče slovenskih fantov in mož so pogoltnile jame Kočevskega Roga. Slovenska javnost za to ni smela zvedeti.

Šele leta 1976 je prišla zadeva po dolgih ovinkih prvič v slovensko javnost. Edvard Kocbek, ki je bil kot

krščanski socialist v samem vodstvu slovenskega enobeja, je šele leta 1946 po ovinkih zvedel za dogodke na Rogu. Vendar se je šele leta 1976 odločil razbremeniti svojo vest pred javnostjo, saj je odgovornost za pokol padala tudi nanj. Tržaški pisatelj Boris Pahor je v Trstu objavil pogovor s Kocbekom, v katerem govori ta o pokolu domobrancev. Takoj zatem je sledil alarm v Sloveniji. Pogovor so ponatisnili Naši razgledi, nakar so sledili žolčni in sramotni napadi na Kocbeka, ki so ga duševno strli. Pokol slovenskih domobrancev na Rogu je ostal za slovensko oblast še naprej nedotakljiv. Vendar se ni mogla več sprenevedati, kot da bi pokola sploh ne bilo.

Vsakdo ima pravico do udeležbe pri upravljanju javnih zadev svoje dežele.

Vsakdo ima pravico do javnih služb v svoji deželi.

Volja ljudstva je temelj veljavnosti javne oblasti. Ta volja mora biti izražena s poštenimi volitvami, ki se morajo opravljati občasno.

Ti stavki so vzeti iz SPLOŠNE DEKLARACIJE Organizacije združenih narodov, ki jo je 1948 podpisalo več kot sto članic, tudi Jugoslavija.

Po 40 letih od konca vojne v Jugoslaviji te pravice še niso uresničene. Kdaj bodo?

Šele leta 1984 je slovenska javnost domá lahko prebrala v knjigi *Peščena ura, ki vsebuje Kocbekovo dopisovanje s Pahorjem, tole Kocbekovo izjavo v zvezi z odmevi na njegov pogovor: „... sklepam, da današnji vodilni kader Slovenije likvidacije domobrancev nima več za neizbežno revolucionarno nujnost, ampak za veliko zgodovinsko napako.“*

OŽIVLJENI STRAHOVI

Vsa zadeva je znova vzplamtela preteklo poletje, ko je tajna „cenzura“ v Ljubljani ustavila tiskanje Kocbekovega dnevnika, ki naj bi vseboval deset prispevkov raznih avtorjev o Kocbeku, njegovem ustvarjalnem delu in njegovi vlogi v polpretekli slovenski zgodovini. (Kocbek je umrl v Ljubljani leta 1981 v popolni osamljenosti.) Zataknilo se je pri prispevku Krivda in greh, ki ga je napisala filozofinja Spomenka Hribar. Čeprav besedilo še ni zagledalo belega dne in ga slovenska javnost še ni poznala in ga doslej še ne pozna, je Josip Vidmar v osrednjem slovenskem dnevniku Delo začel z ostrim napadom na Hribarjevo. V ta namen se je poslužil kratkega izseka iz celotnega besedila. V glavnem se spotika ob tisti del besedila, ki govori o potrebi narodne sprave med Slovenci in zahteva človeško dostojanstvo tudi za tistih dvanajst tisoč pobitih slovenskih protikomunistov, saj so se bojevali za slovensko zemljo, čeprav na strani kasnejših premagancev.

Vidmar se zgraža nad takšnim sklepanjem, saj bi morali potem po njegovem vrniti dobro ime vsem izdajavcem. To pa bi pomenilo, pravi Vidmar, pljuniti na vse, ki so se bojevali za narodovo osvoboditev.

To Vidmarjevo modrovanje je že dobro znano „edino pravilno sklepanje“ zmagovavcev, ki pa mu manjka samo dvojce: temeljni premislek in trezna utemeljitev.

Trezne utemeljitve za takšno sklepanje ni. Prav to dokazuje Spomenka Hribar, tako v zaplenjenem besedilu Krivda in greh, kot tudi v svojih odgovorih na časopisni boj.

Ker „prepovedano“ besedilo ilegalno kroži po Ljubljani in je priljubljeno berivo vedno širšega kroga Slovencev, ne kršimo pravil novinarske poštenosti, če si ga v celoti ogledamo.

VPRAŠLJIVOST REVOLUCIONARNEGA „PRAVOSODJA“

V prvem delu besedila Hribarjeva obravnava Kocbekove partizanske dnevnike, zbrane v knjigah *Tovarišija* in *Listina*. Omejuje se izključno na Kocbekov odnos do tako imenovane revolucionarne justice, kakor jo je izvajal sam vrh slovenskega enobeja, ki je določal po svojih merilih, kdo da je sovražnik in koga je treba likvidirati.

Hribarjeva ugotavlja, da je imel Kocbek na začetku to „justico“ za upravičeno in jo skušal tudi misel-

no utemeljiti. Ob posameznih in vse številnejših nesmiselnih likvidacijah slovenskega „nasprotnika“ pa je vedno jasneje videl, da si takšna „justica“ lasti nevarno pravico izključnega razsojanja nad krivdo posameznika; še več: posameznika popolnoma podreja svojim merilom in ga po njih tudi likvidira. Kocbek je vse razločneje spoznaval, da ni mogoče več opravičevati takšne „justice“ v imenu revolucije, saj bi to pomenilo rušenje vseh človeških vodil in popolno zanikanje posameznika.

Hribarjeva zatem obširno razčlenjuje razpetost, ki jo Kocbek vidi med človekovo osebno usodo in njegovo zavezanostjo občestvu, narodu, in ki je v času narodove ogroženosti še posebej velika. V tej razpetosti vidi Kocbek človekovo krivdo, ki jo je treba pogumno vzeti nase in jo podpisati s svojo krvjo. Tej

Vaš ton je kriv . . .

(nadaljevanje s 7. strani)

bilo na televiziji prav takrat kaj bolj zanimivega . . .

Ah, to moje jadikovanje!

Sprašujem se z don Kamilom: Kristus, kaj bi naredil Ti? Bi bil zadovoljen z odgovorom, da naj bodo pri Tvoji daritvi mladi samo takrat, kadar se jim zljubi? — Vem, da mi šepetaš: Malo več posluha za mlade pri vsem skupaj ne bi škodilo . . . — Imaš prav. Pa tudi Tvoje besede slišim: „Kdor hoče biti moj učenec, naj vzame križ na svoje rame in hodi za menoj . . .“

Res lepo nasprotje.

Vem pa, da so mladi sprejemljivi tudi za odpoved. Samo mi vsi jim moramo pokazati, da nam je Kristusova daritev vrednota. Da je to dejanje božje ljubezni, moja udeležba pa znamenje moje ljubezni do Boga. In ljubezen pač ne pozna izgovora, češ ne ljubi se mi, ampak nenehoma vpilje, da ji ni nikoli dovolj.

Kdor dela samo to, kar se mu ljubi, je sebičnež. Skrajni primer take sebičnosti je pokazal pred časom elektrikarski vajenec, ko je naredil bombo in jo v Dortmundu podtaknil samo zato, ker je hotel doživeti, da

bo pošteno počilo. In je. Samo da sta zato ostali dve osebi brez udov. Na to pa seveda ni pomislil.

Da ne bi padali v take in podobne skušnjave, je morebiti vendarle dobro, če tu pa tam uporabimo tudi tak ton, kakršnega sem uporabil na opisani seji. Ton, ki pravi, da imamo do Boga obveznost in da ni vseeno, kaj delamo in kaj počnemo.

Naj moj ton omogoči, da se bomo spomnili, da nas Bog ljubi. Zato ga bom poskusil omiliti, ta svoj ton, da boste začutili, da imam pred seboj samo misel apostola Pavla: „Gorje mi, če ne bom oznanjal evangelija!“

Mladi kristjani, naj vas moj ton torej ne moti, ampak naj vam bo vzpodbuda, da se brez muje še čelvelj ne obuje . . .

Lahko je vero v Boga izgubiti, težko težko pa jo je potem spet najti. In zato je včasih potrebna in poštena tudi kaka ostra beseda. Daritev maše ni vprašanje, ali se mi ljubi ali ne, ampak ali ljubim tistega, ki se je daroval zame, ali pa sva si tuja.

zdomski don Kamilo

Vzemite si 5 minut za premislek narodne modrosti!

**STISKANA VODA
JAČE SKAČE.**

krivdi se ne moreš izogniti, če sploh hočeš delovati. Hribarjeva pravi: „Ta krivda je naše znamenje, naša skupna hvaležnost. Naša zgodovina.“

„BRATOMORNA KRIVDA“ IN „BRATOMORNI ZLOČIN“

„Toda naš NOB ni bil samo narodnoosvobodilni, bil je tudi revolucija. In bratomorni boj.“ Tako ugotavlja Hribarjeva in nadaljuje: „Kolikor bolj se je vojna širila kot bratomorna vojna znotraj narodnoosvobodilnega boja, toliko bolj se je večala Kocbekova zgroženost nad tragiko, ki se je odvijala pred njegovimi očmi. In toliko bolj se je večala distanca (= razdalja) do revolucionarne logike oziroma njene justice.“

Sledi prikaz razkoraka med Kocbekom in Kidričem zaradi vse pogo-
stejših likvidacij slovenskega „nasprotnika“ kot tudi v samem pojmovanju enobeja. Hribarjeva ugotavlja, da je Kidrič NOB vse bolj podrejal revoluciji. To pa pomeni, da je znotraj naroda vse bolj divjala revolucija pod krinko narodnoosvobodilnega boja. S tem pa se je tudi poglabljala nesreča bratomorne vojne med Slovenci.

Hribarjeva piše, da je za pobjo domobrancev zvedela šele leta 1976, ko so Naši razgledi ponatisnili Kocbekov pogovor, objavljen v Trstu. Zatem daje duška svoji osebni prizadetosti nad zločinom, storjenim nad mnogimi nedolžnimi. Med

drugim piše: „... vsa človeška zloba se je zbrala v določitvi, da se ti ljudje brez obtožbe in sodbe — in torej brez vsaj načelne milosti — kaznujejo s smrtjo. In ves zločinski pogum, da se je to dejanje zgodilo.“ Takšnega dejanja v mirnem času po njenem mišljenju ne more nobena stvar opravičiti. „Pobiti ljudi brez sodbe, kot klavno živino, v tisoč kosih, je zločin nad narodom! Ne samo nad tistimi, ki so bili pobiti, temveč tudi nad tistimi, ki so ostali živi... Nad nami. Izhaja iz povampirjene samo-volje, ki je vzela smrt v svoje roke kot dokončno znamenje nihilizma (= neutemeljeno zavračanje nravnih načel) moči,“ ugotavlja Hribarjeva.

„ODVEZA OSEBNE ODGOVORNOSTI“

V nadaljnjem pisanju Hribarjeve se odslej prepletajo osebni občutki prizadetosti z zapisi iz Kocbekovih dnevnikov. Osrednja misel je, da je po pravih revolucionarnega skle-

panja posameznik odvezan svoje osebne odgovornosti in s tem tudi svojega edinega dostojanstva in podvržen nekakšni skupni odgovornosti, ki pa jo določajo le revolucionarni „izbranci“ in ne človekova vest. Le tako se je lahko zgodilo, da „... so ‚kaznovanci‘ svojo vest preslišali na račun nekakšnega absolutnega pojmovanja zgodovine, države, revolucije, kolektivne blaginje“.

Pravi ti revolucionarni „izbranci“ določajo, kdo je narod in kdo njegov nasprotnik. „Ves narod je tako povsem samoumevno razdeljen na Subjekt (= tiste, ki v imenu naroda odločajo) in na Objekt (= tiste, ki odloke le sprejemajo); Subjekt (= oblast) ustvarja zgodovino, Objekt (= narod) ali bolje objekti pa smejo in morejo slediti Subjektu in sicer disciplinirano in voljno, če ne, bodo brezpogojno in brezprizivno oklicani za sovražnika Subjekta (= oblasti) in s tem za sovražnika naroda, za suho vejo na narodovem telesu, ki da jo je nujno treba odžagati.“

Hribarjeva je zvesta sama sebi in dosledna do kraja: „Takšna identifikacija (= popolno enačenje) z ideologijo — katerokoli... — ko posameznik presliši nemir svoje vesti, je sama v sebi omogočanje zločina.“ Hribarjeva se sprašuje, kako najti pot iz tega uničujočega načina mišljenja. Sprašuje se: „... kje je meja med blaženo krivdo in grehom nad bližnjikom?“

„SVETOST ŽIVLJENJA“

Hribarjeva razmišlja o človekovem življenju, ki je sveto in nedotakljivo. Ničče nima pravice, ogrožati ga, nobena sila zgodovine ne opravičuje uničevanja življenja. Tako pride do sklepa: „Čut za spoštovanje človeškosti, življenja in smrti je torej tista meja...“ Zato ugotavlja, da „zahrbtno in brezumno likvidiranje tisočev ljudi po vojni“ te svetosti življenja ni spoštovalo.

Zatem sledi nekaj strani osebnih razmišljanj o vesti, Bogu, svobodi, življenju in smrti, sovraštvu in odpušcanju, v zvezi s pobitimi na Rogu in njihovimi krvniki. Te strani pri-

čajo o duhovni globini Hribarjeve in o poštenem namenu njenega pisanja. Posebej pretresljivo je mesto o nenadomestljivosti človekovega življenja: „To mesto je z njegovim odhodom izpraznjeno, to prazno mesto je zev, rana sveta, ki kliče brez besed v zbranosti pred nedoumljivo človekovo usodo. To mesto mora ostati prazno, kar pomeni, da ni nobene utemeljitve za smrt — in nobenega opravičila „osmislitve“ za nasilno smrt. Nobenega. To je prazno mesto, mesto svetega... Pobjo domobrancev na Rogu šele zdaj vidim kot tragiko zločina naroda nad samim seboj! Kot greh zoper bližnjika.“

„ZLOČIN KOT ZAČETEK“

„S samim tem dejanjem, s pobjem domobrancev, je bila na novo, z grozo fizičnega uničenja dela naroda, dosežena z-edinitev. Ta zločin je hkrati ZAČETEK. Hkrati ZLOČIN in hkrati ZAČETEK,“ z grozo ugotavlja Hribarjeva. Vendar je ta groza naša skupna slovenska usoda in jo moramo končno sprejeti nase: „Toda najprej si jo moramo dvigniti v spomin kot narodovo tragedijo, da jo bomo sploh mogli pozabiti kot sovraštvo. In da bomo zmogli postati eno narodovo telo...“

Hribarjeva se zaveda, da ima takšno dejanje svojo zgodovinsko težo in je pogoj za zdravje narodovega duha. „Ni Odgovora, ki bi to dejanje dokončno opravičil, in tudi ni odgovora, ki bi to dejanje dokončno obsodil... Poboja domobrancev na Rogu ni mogoče zanikati, zničiti.“ Pač pa ga je treba pred slovensko zgodovino priznati.

POT K OČIŠČENJU

Hribarjeva preide k premišljevanju, zakaj se je grozota poboja v Rogu slovenskemu narodu prikrivala in se še prikriva, in ugotavlja: „Do tega poboja še danes nimamo sproščenega razmerja; še danes se nadaljuje nihilizem — z zamolčevanjem... še po tej grozotni smrti jim nismo dali odveze, še danes veljajo domobranci in samo domobranci za edine krivce, za absolutno krive, še kot mrtvi.“ Posledice takš-

nega zadržanja so za narod vse prej kot dobre: „Narod, ki mu je zakrit, — ki si zakriva del svoje zgodovine, živi, kakor da bi je ne imel... Narod, ki nima svobodnega, sproščene in ljubečega razmerja do svoje zgodovine, je sam zapisan ne le istim napakam, ki jih je kot narod že storil sam nad sabo, temveč ponavljanju enakih napak, ki naj bi druga drugo utemeljile, a se le kopičijo na poti samouničevanja.“

Hribarjeva s Kocbekom premišljuje o krivdi naroda nad samim seboj in o pogubnosti zmage, ki je slepa za človeške nesreče. Spoznati moramo, zatrjuje, da so bili domobranci del našega naroda in še mrtvi to ostajajo in obvezujejo nas žive na odkrito in pogumno dejanje: **pri-znanje zločina nad narodom**. „Jasna in pogumna zavest bi zmogla ne le priznanje tega zločina kot zločina, temveč bi zmogla tudi to, da bi ti množični grobovi, kjerkoli že so, postali eno od svetih mest na naši zemlji, dostopni ljudem, da jih obiskujemo, — če ne že to, da se žrtve prekopljejo in dostojno pokopljejo, kakor je primerno naši kulturi in civilizaciji. Ne zato, ker so bili domobranci, ampak ker so bili ljudje. Dostojni pokop bi bil dogodek za nas, žive, z nami bi se dogodila bistvena sprememba naše zgodovinske biti, saj bi bili sposobni sprave s smrtjo in svojo lastno zgodovino.“

„NARODNA SPRAVA“

„Prvo dejanje narodne sprave je priznanje te krivde, te naše velike krivde,“ pravi Hribarjeva in skupaj s Kocbekom ponavlja: „Brez tega dejanja Slovenci ne bomo stopili v čisto in jasno prihodnost.“ Zato, nadaljuje Hribarjeva, moramo preceniti celoten položaj: „... kje smo? Kako smo? Kako bomo jutri?“

Ugotavlja, da smo kot narod razklani, sami v sebi sprti. Potrebno bi bilo popolnoma novo narodno izhodišče, ki bi združevalo vse Slovence, ne glede na prepričanje. Ideologija bi se morala umakniti zdravim narodovim silam. Hribarjeva ne zanika povojnega razvoja Slovenije, trdi le, da moramo končno izstopiti

iz ideološke Resnice, ki je naš narod pregloboko potopila v sovraštvo in ga še vedno z njim napaja. Znova zatrjuje: „Spoštovanje smrti in spoštovanje svojih lastnih mrtvih; vseh mrtvih, je mogočnost za preseženje nihilizma in možnost za javljanje svetega med nami... Prej ali slej bo treba vzeti nase to trpljenje.“

Hribarjeva se jasno zaveda teže svojega pisanja kot tudi možnosti morebitnih posledic. Sama pravi: „Seveda more tak način pisanja zbuditi hude odmeve v družbi, v kateri je ‚verbalni delikt‘ (= besedni zločin) večji greh, kakor pa dejanje, ki ga opisuje.“ S tem pa je Hribarjeva pokazala, kje so korenine slovenske tragedije: v zanikanju resnice same in v preganjanju tistih, ki upajo o njej spregovoriti.

Vendar se kljub temu ne prepušča malodušju: „Ker se utegne zgoditi, da ne bi imela možnosti govora, naj povem še enkrat, da dogodenega v Rogu ni mogoče zbrisati do te mere, da bi se zničilo, kakor da bi ga sploh ne bilo. To pa pomeni, da se bodo za menoj oglašali drugi ‚svobodni strelci‘ in da — kar mene zadeva — samo sprejemam štafetno palico od Kocbeka in jo podajam naprej — komu? ne vem.“

NRAVSTVENO SPOROČILO SPOMENKE HRIBAR

„Krivda in greh“ je nedvomno pogumno razmišljanje o npravstvenem

vprašanju slovenske narodne nesreče in se dviga nad vsako politiko in svetovni nazor ter odpira tisto čisto obzorje, kjer je šele možno človeško očiščenje in narodna sprava.

Istočasno pa to razmišljanje odpira eno najbolj skelečih ran naše polpretekle zgodovine. Hribarjeva je jasno pokazala na korenine slovenske nesreče: to ni bil le narodnoosvobodilni boj, marveč revolucija, bratomorna vojna.

O tem Slovenci doma šele začelnajo razmišljati. Marsikateremu mlajšemu izobražencu šele postaja jasno, da je bila to pravzaprav stalinistična revolucija, ki je slovenskemu narodu zadala preveliko ran.

Ko bo slovenska zgodovina odprla to poglavje, bodo tudi vaše straže in tudi domobranstvo postavljene v novo, nepristransko luč.

Sedanji trenutek v Sloveniji pa temu razpravljanju ni naklonjen. Napadi na Hribarjevo s strani režimu privrženih ljudi so jasno pokazali, da slovenska „uradna“ politika še ne misli reševati tega vprašanja in da je pripravljena poseči še vedno po znanem orožju: za sovražnika naroda in socializma je sposobna označiti vsakogar, ki bo prestopil mejo tistega, kar je sama proglasila za nedotakljivo.

Vsekakor gre Hribarjevi vse spoštovanje za njeno pogumno dejanje, s katerim je postavila dostojen spomenik žrtvam, ki počivajo na Rogu, in s tem storila prvi korak k slovenski narodni spravi.

I. H.

oglasi

- Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HORŽEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 / 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.
- PREVAJANJE V MÜNCHNU — Dipl. filolog JOSEPH ARECH Vam uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; pouk nemščine in slovenščine. — 8000 München 45, Situlistr. 71b (U-Bahn 6, postaja Freimann), tel. 0 89 / 32 68 13.
- RAČUNALNIKI: Commodore 64 DM 598,—; Sinclair 48K DM 420,—. Velika izbira RADIOAPARATOV in AUTORADIEV. Razni stroji in orodje. Zahtevajte prospekt. — Jode Billigmarkt, Marsstraße 15, D-8000 München 2.
- V Dornberku ob reki Vipavi PRODRAM hišo v tretji fazi, oddaljeno 15 km od Nove Gorice, v obmejnem pasu. Okrog hiše je 3000 m² zemlje. — Kličite med 17. in 18. uro tel. 00 38 65 / 51 0 82.
- PRODRAM takoj vseljivo enodružinsko stanovanjsko hišo z velikim vrtom (900 m²) v centru mesta Celje. Primerna za delno preureditev v delavnico. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v spodnjem črnem pasu na tej strani (štev. 2).
- PREVAJALSKA PISARNA mag. Dolinar, Auergasse 2, 9020 Celovec, tel.: 0 42 22 / 33 3 64, prevaja v vse jezike, sodno overi prevode iz nemščine v slovenščino ter iz slovenščine v nemščino.
- V Zaplani nad Vrhniko ugodno PRODRAM v alpskem stilu izdelano hišo s parcelo 1000 m². — Pojasnila po telefonu v Sloveniji: 061 / 72 25 57.
- Ugodno PRODRAM nedokončano enostanovanjsko hišo na Škofljici pri Ljubljani. — Informacije po telefonu v Ljubljani: 061 / 31 34 14.
- Slovenski narodno-zabavni ansambel IŠČE dobrega trobentarja za igranje v Münchnu in okolici. — Informacije daje: Alojz Landekar, München 40, Schmalkaldenerstr. 42, BRD, tel. 089 / 35 62 55, zvečer.
- Oglašam, da sem ODPRLA odvetniško pisarno v Frankfurtu in poslujem kot odvetnica in zaprisežena prevajalka iz slovenščine (priznana za deželo Hessen). — Moj naslov: Majda Pečovnik, Rotlintstraße 6, 6000 Frankfurt am Main 1, tel.: 069 / 44 45 48.
- SLOVENEK, vdovec, star 60 let, živeč v Južni Ameriki in se želim vrniti v Evropo (Avstrijo ali Bavarsko), želim spoznati za bodočo ženo vdovo ali samsko rahločutnega srca, katoličanko, po možnosti s posestvom ali vsaj z lastno hišo na deželi. Imam tudi sam imetje, sem ljubitelj lepe narave, nekadilec, nealkoholik, upokojenec in želim iskreno družinsko srečo. Samo resne ponudbe. — Naslov Vam posreduje uprava Naše luči pod pogoji, kot so navedeni v spodnjem črnem pasu na tej strani (štev. 3).
- Eksport-Import J. Pišek v Düsseldorfu IŠČE zanesljivega, resnega in poštenega fanta mlajših do srednjih let, brez večjih obveznosti, za delo v trgovini in prodajalca na poti. — Pisemne ponudbe na J. Pišek, Worringerf Str. 104, 4000 Düsseldorf 1.

preberite!

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo „Naše luči“ do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih glasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštinih kuponih pristojbino za dvoje pisem za tujino.

pošten smeh je vreden več kot dva joka

(slovenski pregovor)

„Kako je bilo pri tašči?“

„Malo prisrčno.“

„In koliko je bilo jesti?“

„Prisrčno malo.“

o

Končno sta dobila stanovanje v novem bloku.

Ona: „Sijajno, le kuhinja mi je malo tesna okoli bokov.“

o

„Miha, sedaj sem se dokončno odločila: ne boš me več videl!“

„Kaj pa poročni prstan z briljantom?“

„Tudi njega ne.“

o

Brodolomca priplavata na samotni otok.

„Ali mislite, da naju bodo našli?“

„Upam, da ne: mene išče Interpol že tri leta.“

o

Oče sinu: „Glej, jaz sem začel čisto iz nič, sedaj imam pa v banki že milijon dolga.“

o

V trgovini z glasbili.

„Prosim eno struno za kitaro!“

„Kateri glas: ce, e ali ge?“

„Vseeno, kateri. Potrebujem jo itak samó za rezanje polente.“

o

Mož se je zaletel z avtom v drug avto. Na cesti leži nezavesten. Nad njim se sklanja njegova žena: „No, to je pa čisto tebi podobno: avto si razbil, tebi se ni pa nič zgodilo!“

o

„Slišal sem, da si se na gostovanju napil in obležal pod mizo.“

„Tudi jaz sem slišal, da so o tem govorili, samo nisem vedel, da sem to jaz.“

o

„Moj pes je izredno talentiran. Vsako jutro mi prinese časopis.“

„To ni nič posebnega, saj zna to vsak dresiran pes.“

„Že mogoče, a jaz mu ne dam za časopis nobenega denarja.“

o

Karambol. Trčila sta dva avta.

Eden od vozačev je bil prepasan, drugi pa ne.

Prvi je bil po nesreči videti kot kup marmelade. Drugi pa, kot bi bil še živ.

o

Dva moška prideta iz igralnice: prvi gol, drugi v spodnjih hlačah.

Prvi pravi drugemu: „Čestitam ti, da veš, kdaj moraš nehati igrati!“

o

Na koncertu igra umetnik na klavir tako, da je obrnjen s hrbtom proti občinstvu.

„Ali je to Chopin?“ vpraša neki udeleženeec drugega.

„Ne verjamem. Počakajmo, da se obrne!“

o

Dve kravi se paseta na travniku.

„Mu!“ pravi prva.

Druga: „Jaz sem pravkar hotela reči isto!“

o

„Moja tašča je angel!“

„Moja pa še živi!“

o

„Jaz delam z možgani,“ je rekel mesar in jih vrgel na tehtnico.

o

„Ali bi se hotela poročiti z mano?“

„Kako, saj se poznavata šele en dan!“

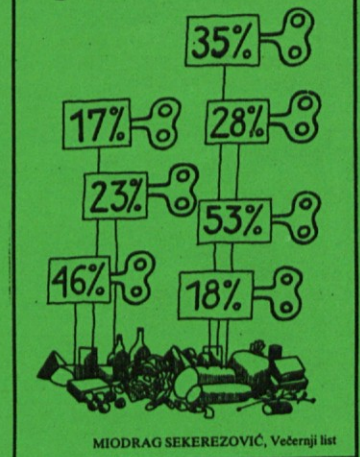
„No, bom pa počakal do jutri.“

KAJ LJUDJE DOMA GOVORIJO?

Treba je upoštevati, da naši vodilni tovariši res niso vedeli, kam nas bo vse to pripeljalo.

Popolnoma jim zaupamo, da bo tudi v prihodnje tako.

OGLEDALO

MIODRAG SEKEREZOVIĆ, Večernji list

po PAVLIHU

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
Viktringer Ring 26
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Roth, 62, Offley Road, London SW9 OLS. (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b., Ansfelden. (Tel. 07229 - 88 3 56).

P. Anfrej Kropelj, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

Stanislav Gerjolj CM, Rennweg 40, 6020 Innsbruck.

Štefan Ferenčak SDB, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Slovenski socialni urad, Einsiedlergasse 9—11, 1050 Wien.

(Tel. 0222/55 25 75).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. 0032/11/76 22 01).

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1 - 361 80 68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1 - 253 64 43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

(Tel. (21) 70 91 88).

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz. (Tel. (8) 291 85 06).

Dr. Franc Felc, 14 Rue du 5 Decembre, 578000 Merlebach. (Tel. (8) 781 47 82).

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe,

57800 Freyming-Merlebach.

Jože Kamin, Presbytère catholique, Rue de l'Eglise, 57600 Forbach,

(Tel. (8) 704 77 43).

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice. (Tel. 93 - 56 66 01).

NEMČIJA

Msgr. dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Štefan Antolin, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus.

(Tel. 030 - 785 30 91 do 93).

Janez Pucelj, 42 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Stanko Čeplak, diakon, 42 Oberhausen 11, Oskarstr. 29. (Tel. 0208 - 64 09 76).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdähler Str. 14. (Tel. 02129 - 13 92).

Vladimir Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 069 - 63 65 48).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28 5 00).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 23 28 91).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 78 8 14).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3, 1/2. (Tel. 0841 - 34 4 74).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97 9 13).

Slovenski dušnopastirski urad, 7906 Blaustein bei Ulm, Felsenstr. 12/1.

(Tel. 07304 - 41 4 53).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 53 64 53).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guill. Lambert laan 36, B-3640 Eisden. (Tel. iz Nizozemske:

09-32 11 76 22 01).

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 11 54 21).

Stanislav Cikanek, Parkgatan 14, 411 38 Göteborg. (Tel. 031 - 13 63 96)

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. Urad: 01 - 301 31 32. Zasebno: 01 - 301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn. (Tel. 065 - 22 71 33).